ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ: ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ - ΜΙΧΑΗΛ ΡΟΔΑΣ

ΕΝ ΕΤΟΣ ΔΡ. 10 — 6 ΜΗΝΕΣ ΔΡ. 6

ΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΤΟ ΦΥΛΛΟΝ ΛΕΠΤΑ 20

Ἀθῆναι — 35 Ὁδὸς Ἀριστοτέλους

Ἀριθμὸς 3 — 11 Ἰουνίου 1916

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δραματικὸν θέατρον, Παύλου Νιρβάνα.
Τὸ πνεῦμα τοῦ δραματικοῦ Σῶ, Π. Δρακούλη.
Ἔκθεσις Ἀσπρογέρακα, Κίμωνος Μιχαηλίδου.
Ὁ Ἰμπρεσάριος, τοῦ Ὁλλανδοῦ *Μουλτατοῦλι,* μετάφρασις *Δημ. Χατζοωσούλου.*
Ἐπιστολαὶ τῶν κ. κ. *Γρ. Ξενοωσούλου, Ἀγγέλου Χρυσομάλλη καὶ Λάμωρου Ἀστέρη.*
Διάφοροι εἰδήσεις.
Νέαι ἐκδόσεις.
Ἀλληλογραφία.
Μιχαὴλ Μητσάκης.
Ἀττικαὶ νύκτες.
Ξένον θέατρον.
Σύνδεσμος θιασαρχῶν.
Κινηματογραφικὴ κίνησις.
Κατερίνα Ἰβάνοβνα, Λεωνίδα Ἀνδρέϊεφ συνέχεια.
Μουσικὴ καὶ αἱ δύο «Μανόν»
«Ἐνῷ διέβαινα» κρίσεις τοῦ κ. *Γ. Ἀντ. Βεντήρη*
Θεατρικὸν Ρωσικὸν Μουσεῖον.
Ἐπαρχιακὰ θέατρα.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ Κυβέλη.
Τὸ «Τρατάρισμα», Ν. Ἀσπρογέρακα.
«Γενηθήτω τὸ θέλημά σου».
Ι. Παξινός.
Μιχαὴλ Μητσάκης.

Η κ. ΚΥΒΕΛΗ
μὲ ἔνδυμα περιπάτου.—Φωτ. Γ. Μπούκα

ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

Γρηγορίου Ξενοπούλου: «Ὁ Ἔρως θριαμβεύει», κωμῳδία εἰς πράξεις 3. (Θέατρον Κυβέλης). *Jean Paxino*: «Ἡ Αἰωνία Ἱστορία» (La loi de Dieu), δρᾶμα εἰς πράξεις 3—μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ—(Θέατρον Κυβέλης).

Ἡ νέα κωμῳδία τοῦ συγγραφέως τῆς «Φωτεινῆς Σάντρη» ἀπέτυχε...παμψηφεί. Θέλω νὰ εἰπῶ, ὅτι τὴν κατεψήφισε καὶ ὁ κ. Ξενόπουλος ἀκόμη, δι' ἐπιστολῆς του δημοσιευθείσης εἰς τὸ «Ἔθνος», κατόπιν ἑνὸς χρονογραφήματος τοῦ κ. Σταθοπούλου. Ὁ συγγραφεὺς τὴν φορὰν αὐτὴν δὲν ἠθέλησε κἂν νὰ ὑποστηρίξῃ, κατὰ τρόπον Οὐαϊλδικόν, ὅτι ἡ ἀποτυχία τοῦ ἔργου του ὑπῆρξεν ἀποτυχία τοῦ κοινοῦ ἢ ἀποτυχία τῶν κριτικῶν του. Εἴμεθα λοιπὸν κατ' ἀρχὴν ὅλοι σύμφωνοι καὶ αὐτὸ μᾶς ἀπαλλάττει ἀπὸ πολλὰς φροντίδας.

Καὶ ὅμως—αὐτὸ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ—ὁ κ. Ξενόπουλος δὲν μᾶς εἶχεν ἕως τώρα συνηθίσει νὰ νυστάζωμεν εἰς τὰ ἔργα του, οὔτε νὰ κάμωμεν κακὴν χώνευσιν ὁπωσδήποτε. Τέτοιου εἴδους μνησικακίαν ὁμολογῶ ὅτι δὲν τοῦ ὀφείλω, προσωπικῶς τοὐλάχιστον ἐγώ, καμμίαν. Ὁ κ. Ξενόπουλος ἤξευρε πάντοτε νὰ εἶναι ἕνας εὐχάριστος δραματικός. Πῶς ἄραγε, θελήσας νὰ κάμῃ τὸν Ἔρωτα νὰ θριαμβεύσῃ, κατώρθωσε νὰ προσθέσῃ τόσην πλῆξιν καὶ ἀνίαν εἰς τὴν τόσην ζέστην τῆς ἐποχῆς; Αὐτὸ ἀπομένει ἕνα μυστήριον. Καὶ ὅμως ὁ «Ἔρως θριαμβεύει» εἶχεν ὅλα τὰ στοιχεῖα διὰ μίαν σκηνικὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ μῦθός του παρμένος ἀπὸ μίαν χαριτωμένην Ζακυνθηνὴν παράδοσιν καὶ χαριτωμένος ὁ ἴδιος. Ἡ κόρη τοῦ ἄρχοντα Τοσκάνη, Ρόζα, κλεισμένη ἀπὸ τὸν πατέρα της μέσα εἰς τὸ Μοναστῆρι τῆς Μεταμορφώσεως, ἀφοῦ ἐκλείσθη προηγουμένως εἰς ἕνα πύργον καὶ μίαν σοφίταν, κατορθώνει νὰ τὸ σκάσῃ ἀπὸ τὴν νέαν της φυλακὴν μὲ τὸν ἐκλεκτόν της, τὸ ἄρχοντόπουλον Νίνον Γρανιώτην, μετημφιεσμένον εἰς ἕνα ἠλίθιον περιβολάρην, τὸν Πενανιόν, διὰ μέσου σειρᾶς περιπετειῶν, ποὺ δὲν ἦσαν ἐκ φύσεως καθόλου ὑπνωτικαί. Ἕνας τέτοιος μῦθος εἰς τὰ χέρια ἑνὸς τέτοιου συγγραφέως δὲν ἦτο φυσικὰ καθόλου ἑπόμενον νὰ καταλήξῃ ἐκεῖ ποὺ κατέληξεν.

Εἰς τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Ξενοπούλου ὑπῆρχεν ἀπὸ μία Ζακυνθία παρθένος μία-εἶναι καὶ ἡ Κυβέλη-καὶ ἐπέτυχαν. Ἐδῶ ὑπῆρξαν πέντε, ὅηλ. ὁλόκληρος παρθενών.

Διὰ τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ κ. Ξενοπούλου δὲν ἤκουσα νὰ «ἐνθυμίζουν» ὡρισμένας θεατρικὰς καὶ κινηματογραφικὰς ἐπιτυχίας, καὶ ἐπέτυχαν. Ὁ «Ἔρως θριαμβεύει» καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παραστάσεώς του δὲν ἔκαμνε παρὰ νὰ ἐνθυμίζῃ ἐκ περιτροπῆς εἰς τοὺς καλοκαγάθους συναδέλφους τοῦ κ. Ξενοπούλου ἕνα διήγημα του Βοκακίου, μίαν καλοτυχισμένην κινηματογραφικὴν ταινίαν, μίαν ἀλησμόνητην σκηνὴν τῆς «Κυρίας τοῦ Μαξίμ», ἕνα ποίημα τοῦ Σολωμοῦ, μίαν εἰκόνα διασήμου ζωγράφου, ἕνα τελευταῖον σκάνδαλον καὶ χίλια ἄλλα ὡραῖα καὶ μοναδικὰ πράγματα. Ἀλλὰ ἕνα ἔργον, ποὺ καὶ μόνον ἐνθυμίζει, ἔστω καὶ κατὰ παραίσθησιν, τόσας ἐπιτυχίας, εἶναι θαῦμα πῶς δὲν ἐπέτυχε τὸ ἴδιον. Διότι ἐπὶ τέλους, τὴν στιγμὴν αὐτήν, ἐκεῖνο ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως εἶναι πρόβλημα τῆς θεατρικῆς ἀποτυχίας ἑνὸς ἔργου, τὸ ὁποῖον ἐγράφη μὲ τὴν προϋπόθεσιν νὰ ἐπιτύχῃ. Χωρὶς τὴν προϋπόθεσιν αὐτήν, ὁ συγγραφεύς του θὰ ἔγραφεν ἴσως μίαν ἄλλην «Κοντέσσαν Βαλέραιναν». Διατί ἀπέτυχε λοιπόν; Ὁ κ. Ξενόπουλος θὰ ἦτον ἴσως ὁ ἁρμοδιώτερος νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ δυσκολευθῇ νὰ μᾶς δώσῃ τὴν λύσιν ἑνὸς θεατρικοῦ μυστηρίου, τόσον ἐνδιαφέροντος καὶ τόσον σχετικοῦ μὲ τὴν ψυχολογίαν τοῦ κοινοῦ καὶ τὴν ψυχολογίαν τῶν συγγραφέων.

Ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ἔχω νὰ σημειώσω κυρίως τὸ παίξιμον τῆς κ. Κυβέλης, δημιουργικὸν ἀενάων παρθενιῶν, καὶ τὸν θαυμάσιον Νέζερ, ὡς γέροντα κηπουρόν. Ἡ κ. Ἄννα Βώκου, ὡς ἡγουμένη, καὶ αἱ κ.κ. Νέζερ καὶ Ἀλκαίου, ὡς καλόγρηες, πολὺ καλές. Δὲν ἠμπορῶ δυστυχῶς νὰ εἰπῶ τὰ ἴδια διὰ τὸν ἄλλον παρθενῶνα. Καὶ εἶναι παράδοξον ἐπίσης πῶς ὁ κ. Παππαγεωργίου καὶ ὁ κ. Χρυσομάλλης, δύο τόσον καλοὶ ἠθοποιοί, παρεξήγησαν τόσον πολὺ τοὺς ρόλους των. Διότι ὁ μὲν κ. Παππαγεωργίου δὲν ἦτο βέβαια ὁ αὐστηρὸς ἄρχοντας Τοσκάνης, καὶ ὁ κ. Χρυσομάλλης τὸ ἀρχοντόπουλον, μὲ τὴν ἱπποτικὴν ψυχήν, τὸ ἄξιον νὰ κατακτήσῃ μίαν ψυχὴν ἀρχοντοπούλας. Ἐξ ἐναντίας ὑπῆρξαν ἀδικαιολογήτως *μποῦφοι* καὶ οἱ δύο χωρὶς νὰ προσθέσουν μὲ τοῦτο τίποτε ἀπολύτως εἰς τὴν εὐθυμίαν τῆς ἐντυπώσεως. Ἐκτὸς ἂν τοὺς ἠθέλησεν ἔτσι ὁ συγγραφεύς. Ἡ ὅλη παράστασις διεξήχθη κατὰ τρόπον μακρόσυρτον καὶ ἐντελῶς ἀποκοιμιστικόν.

Ἀλλὰ ὁ «Ἔρως θριαμβεύει» μ' ἔφερεν ἔξω ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς στήλης μου καὶ δὲν μοῦ μένει τόπος νὰ ὁμιλήσω σήμερον διὰ τὴν «Αἰωνίαν Ἱστορίαν» τοῦ κ. *Ζὰν Παξινό*. Ἐπιφυλάσσομαι νὰ τὸ κάμω μὲ τὴν ἄνεσίν μου εἰς τὸ προσεχές. Ἀρκοῦμαι νὰ σημειώσω σήμερον τὴν σχετικὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου, μίαν ἐπιτυχίαν ποὺ δὲν εἶναι ἄσχετη μὲ τὰς ἀναμφισβητήτους ἀρετὰς θεατρικοῦ συγγραφέως, τὰς ὁποίας μᾶς παρουσίασε μὲ τὸ ἔργον του αὐτὸ ὁ νεαρώτατος ἀκόμη Ἑλληνογάλλος δραματικός.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

Σημείωμα. Εἰς τὸ προσεχές: «Ἡ Αἰωνία Ἱστορία».

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΜΑΣ

Εἴμεθα ὑπερήφανοι δι' ὅσα ἐγράφησαν καὶ δι' ὅσα συγχαρητήρια μᾶς διεβιβάσθησαν διὰ τὸ διήγημα τοῦ ἐκλεκτοῦ συνεργάτου μας κ. Γ. Φτέρη «Κάτω ἀπὸ τὴ Ζωή». Ὁ ἐκλεκτὸς σκεπτόμενος κόσμος τὸ ἐδιάβασε μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ γενικῶς ἀνεγνωρίσθη τὸ ἰσχυρὸν δημιουργικὸν τάλαντον τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ, ἡ εὐγένεια τοῦ ὕφους καὶ ὁ συγκινητικὸς ποιητικὸς ρεαλισμός του. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ σημειοῦμεν ὅτι ὁ ἐκλεκτὸς συνεργάτης μας εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μᾶς γνωστοποιήσῃ ὅτι πολὺ προσεχῶς αἱ στῆλαι τοῦ περιοδικοῦ μας θὰ τιμηθοῦν μὲ νέον θεατρικὸν διήγημά του.

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ
ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΣΩ

Τὰ δραματικὰ ἔργα τοῦ Βερνάρδου Σῶ εἶναι περισσότερον γνωστὰ ἐν Ἑλλάδι παρ' ὅσον πρό τινων ἐτῶν. Μολαταῦτα ἔπρεπε νὰ εἶχε μελετηθῇ βαθύτερον ὁ πρωτοτυπώτερος τῶν ἄγγλων δραματικῶν. Οἱ Γερμανοὶ εἶχον ἤδη ἀντιληφθῇ τὴν μεγαλοφυΐαν του, ὅταν οἱ συμπολῖταί του ἐξηκολούθουν νὰ τὸν θεωροῦν ἐκκεντρικὸν οὐτοπιστὴν καὶ ἰδεολόγον, ἀναμιγνυόμενον κάποτε καὶ εἰς τὰ θεατρικὰ ὁσάκις τοῦ ἄφινε καιρὸν ἡ δρᾶσίς του πρὸς ἐξάπλωσιν τῶν ἀρχῶν τοῦ σοσιαλισμοῦ καὶ τῆς ἀκρεοφαγίας. Διὰ τῆς «*Ἐρεύνης*» ἔδωσα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σκιαγραφίας τοῦ Σῶ, μεταφράσας μάλιστα μίαν τῶν κωμῳδιῶν του, *You never can tell* (Δὲ ξέρει κανεὶς ποτέ), πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ ἡ ἐν Γερμανίᾳ ἐκτίμησις τῆς σατυρικῆς ἀξίας των, ἱκανὰ δὲ ἔτη ἀφ' ὅτου ἐδημοσιεύθη ἡ ἐν λόγῳ κωμῳδία εἰς τὴν «*Ἔρευναν*» εὑρέθην ἐν Βερολίνῳ τὴν ἑβδομάδα καθ' ἣν παριστάνετο ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ πρωτεύοντος τῶν βερολινίων θεάτρων.

Εἰς τὴν κοινωνιολογικὴν καὶ ἀνθρωπιστικήν του δρᾶσιν δὲν ἐνδιατρίβω ἐνταῦθα περιοριζόμενος εἰς μνείαν τῶν δραματικῶν του ἔργων γενικῶς μόνον. Ἡ γένεσις τῆς δραματουργίας του ἀνάγεται εἰς τὰ τεχνοκριτικά του ἄρθρα ἐν τῷ λονδινίῳ Τύπῳ. Ὁ Σῶ εἶναι ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐπαναστάτης, ἀνθρωπιστής, σοσιαλιστὴς καὶ ὡς τοιοῦτος ἐστενοχωρεῖτο διὰ τὴν κατεύθυνσιν ἣν ἐδείκνυε τότε τὸ ἀγγλικὸν θέατρον, ὡσανεὶ ἡ δύναμις τοῦ θεάτρου μὴ προώριστο νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν μεταμόρφωσιν τῆς κοινωνίας.

Ἐντεῦθεν ἐπεδόθη νὰ κρίνῃ καὶ σατυρίζῃ τὴν δραματικὴν παραγωγὴν ὄχι μόνον ὑπὸ ἔποψιν τέχνης, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἔποψιν σκοπιμότητος. Ὁ Σῶ ἔχει τὸ ἰρλανδικὸν χάρισμα τῆς φαιδροεπείας, ὅπερ σαγηνεύει ἰδίως τὰ ἀγγλικὰ ἀκροατήρια. Καὶ τὸ χάρισμά του αὐτὸ ὁ Σῶ ἔγνω νὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ ἀκριβῶς ὡς προσελκυστικὸν μέσον, ἵνα ὑπὸ τὴν ἐξ αὐτοῦ δημιουργουμένην ἀτμόσφαιραν ὠθῇ ἀνεπαισθήτως τὸν κόσμον εἰς σκέψεις. Ἂν ἡ τέχνη συνίσταται εἰς τὸ συγκαλύπτειν τὴν τέχνην, ὁ Σῶ βεβαίως εἶναι ἀριστοτέχνης πρώτου μεγέθους. Ὅλα του τὰ ἔργα ἔχουν ἀναμορφωτικὴν καὶ δὴ ἐπαναστατικὴν πρόθεσιν δεξιώτατα συγκαλυπτομένην. Ἡ εὐτράπελος παραδοξολογία του ἦτο στρατηγικὴ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν κατεδάφισιν τῶν τειχῶν τῆς Ἰεριχοῦς.

Μετὰ τὰ τεχνοκριτικά του ἄρθρα, τὰ ὁποῖα κατ' ἀρχὰς ἐχλευάζοντο, μετὰ τὰ πρῶτα δραματικά του προϊόντα ἡ γενικὴ περὶ Σῶ ὑπόληψις ὡς ἀκάκου προπαγανδιστοῦ καὶ χαριτολόγου δημοσιογράφου μὲ σοσιαλιστικὰ ἐλατήρια, ἤρχισε νὰ μετατρέπεται εἰς ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ ὡς ἀνδρὸς ἔχοντος σοβαρὰν καὶ ὡρισμένην ἀποστολὴν ἐκτελουμένην βαθμηδὸν διὰ τοῦ θεάτρου. Διδακτικὰ δράματα, δηλαδὴ δράματα μὲ σκοπόν, παρήχθησαν καὶ παρεστάθησαν ἐν Λονδίνῳ καὶ πρὸ τοῦ Σῶ, ἀλλ' οὐδεὶς πρὸ τοῦ Σῶ παρήγαγε τοιαῦτα δράματα, ἔχοντα τὴν δύναμιν νὰ προσελκύουν εἰς τὸ θέατρον πλήθη. Ἀλλὰ τὰ δράματα τοῦ Σῶ δὲν ἔχουν μόνον τὸ χαρακτηριστικὸν ὅτι εἶναι δράματα μὲ σκοπόν. Τινὲς τῶν κωμῳδιῶν του, ὡς ἡ *Getting mariod* («Παντρεύομαι»), ἐγράφησαν ἐπίτηδες ἐναντίον ὅλων τῶν κανόνων τῆς δραματικῆς τέχνης. Ἐνῷ δὲ οἱ ἄγγλοι κριτικοὶ ἐπέπιπτον ἀκάθεκτοι κατὰ τοῦ Σῶ ἐπὶ τούτῳ, αἱ ἐν λόγῳ κωμῳδίαι του μετεφράζοντο καὶ ἐπαίζοντο ἐν Παρισίοις καὶ Βερολίνῳ.

Τὰ ἔργα τοῦ Σῶ εἶναι φαρέτραι ζωσῶν ἰδεῶν, τὰ δὲ περὶ αὐτοῦ γράφέντα βιβλία ἠδύναντο ν' ἀποτελέσουν βιβλιοθήκην ἱκανῶν διαστάσεων. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομισθῇ ὅτι ἡ σοβαρὰ πρόθεσις τοῦ ἀνδρὸς ὅπως ὑπηρετήσῃ μέγαν κοινωνικὸν ἀγῶνα καὶ ἡ θαυμαστὴ ἀφοσίωσίς του εἰς αὐτὸν—τοῦθ' ὅπερ εἶναι τὸ διακριτικὸν γνώρισμα τῆς ὅλης δραματικῆς γονιμότητός του—ἔχει διαγνωσθῇ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ. Ἀπ' ἐναντίας τὸ γνώρισμα τοῦτο σχεδὸν ἔχει διαφύγει τὴν ἀντίληψιν τῶν πολλῶν· τοῦτο ἰδίως ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι πολλάκις συμβαίνει εἰς βιβλιοκρισίας τῶν ἔργων τοῦ Σῶ ν' ἀναφέρεται ὅτι ἐπεισοδιακῶς παρεισέφρησαν εἰς τὴν πλοκὴν στοιχεῖα ἀναφορικῶς μὲ θεμελιώδεις θεσμοὺς καὶ ἕξεις «ἀνάξια μνείας», ἐνῷ αὐτὰ ἀκριβῶς εἶναι ἡ ἔμπνευσις τοῦ ἔργου καὶ ἡ πηγὴ τῆς πλοκῆς. Παντοῦ καὶ πάντοτε ὁ Σῶ εἶναι θυμηδής, ἀκόμη καὶ εἰς τὰ τραγικά του ἔργα, καὶ φαίνεται ἀριστοτεχνικώτατα ἐκλέξας ὡς ἀποστολήν του νὰ ὑπονομεύσῃ τὸ ὅλον οἰκοδόμημα τοῦ βαρβάρου πολιτισμοῦ μας διὰ τῆς θυμηδίας. Ἔχουν γίνει παραλληλισμοὶ αὐτοῦ παντοῖοι, ἀλλ' ἐξ ὅλων διακρίνεται ἡ γενομένη σύγκρισις αὐτοῦ μὲ τὸν Σαιξπῆρον καὶ μὲ τὸν Μολιέρον. Σήμερον καὶ αὐτοὶ οἱ λογογράφοι καὶ κριτικοὶ τὸν θαυμάζουν, ἐντυτῷ ὅμως ταράσσονται ἐκ τῆς φυσιογνωμίας του, διότι ἔχουν συνηθίσει μὲ κορυφαίους συγγραφεῖς καὶ ποιητάς, δρῶντας ὄχι ὡς ὁ Σῶ ὑπὲρ ἑνὸς μεγάλου ἀπροσώπου σκοποῦ ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἐπιτεύξεως περιωρισμένων ἐπιδιώξεων.

Ὡς ἔγραφα πρὸ ὀκταετίας εἰς τὴν *Ἔρευναν*, τὸ ἐν Ἑλλάδι ἀνατέλλον δειλῶς δραματικὸν τάλαντον ἠδύνατο νὰ κραταιωθῇ ἀνελοῦν νέαν ζωὴν ἀπὸ τὸ βόρειον τοῦτο πνεῦμα τοῦ Σῶ, ὅπερ εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ κελτικὸν καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ σαξωνικόν, οὐσιαστικῶς ὅμως ἀττικὸν λόγῳ τῆς ἐμφύτου αὐτῷ ἀφελείας, μεγαλειότητος, δικαιοφροσύνης καὶ σπινθηροβόλου εὐφυΐας.

Ἐν γένει τὸ πνεῦμα τοῦ Σῶ εἶναι δηκτικὸν καὶ ταράσσον. Οἱ χαρακτῆρές του συχνάκις ὁμιλοῦν εἰς βραχείας σπασμωδικὰς φράσεις, αἵτινες ὑπενθυμίζουν τὸν Ἶψεν, καὶ δὲν πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνωνται ὡς φυσικὰ πρόσωπα, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς τύποι. Εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πιερρότοι, γελωτοποιοί, οἵτινες ὄπισθεν ὅλων τῶν συμβαινόντων ἔχουν τὴν πρόθεσιν νὰ ἐκπροσωπήσουν σοβαράν τινα κοινωνιολογικὴν ἀλή-

θειαν. Παραδοξότατα εἶναι αἱ ἐκκεντρικότητες τῶν γυναικῶν τοῦ Σῶ, ἀντιφασκουσῶν πολλάκις εἰς τὰς ἐκφράσεις των, ἴσως διότι θεωρεῖ τοῦτο ὁ Σῶ ὡς ἰδιάζον εἴς τινας φάσεις τῆς γυναικείας φύσεως καὶ θέλει ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς γυναικὸς ὥστε νὰ γνωρίσῃ ἑαυτὴν καλύτερον. Παράλληλος εἶναι ἡ προσπάθειά του διὰ τοὺς ἄνδρας.

Ὁ Σῶ ἔχει διδαχθῆ πολλὰ ἀπὸ τὸν Νίτσε, ἀλλ' εἶναι σοφώτερος τοῦ γερμανοῦ διδασκάλου του. Ἐκθέτων τὰς ὑποκρισίας καὶ τοὺς κυνισμοὺς τῶν ἀνθρώπων ποθεῖ προφανῶς νὰ τοὺς πείσῃ νὰ γίνουν εἰλικρινέστεροι, ἐμφρονέστεροι, ἀνθρωπιστικώτεροι, ἁπλούστεροι, ἀληθινώτεροι καὶ ἴσως φιλιστοργότεροι. Ὡς εἶπον, οἱ χαρακτῆρές του δὲν εἶναι φυσικοί, ἀλλὰ δημιουργήματα ὑπερφυοῦς σατυριστοῦ χάριν ἐπιτεύξεως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ του.

Ἐντούτοις, ἐνῷ αἱ κωμῳδίαι του ἀνεπαισθήτως διδάσκουν, κινοῦν πάντοτε ἄσβεστον τὸν γέλωτα μυριάδων θεατῶν.

ΠΛΑΤΩΝ Ε. ΔΡΑΚΟΥΛΗΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΣΠΡΟΓΕΡΑΚΑ

Εἶμαι ἀπὸ τοὺς τελευταίους ἐπισκέπτας τῆς διπλῆς αὐτῆς ἐκθέσεως. Μετανοιωμένος ποὺ πῆγα τόσο ἀργά, γιατὶ μερικὰ ἔργα, ἀπὸ τὰ καλύτερα ὅπως ἔμαθα, τὰ εἶχαν πιὰ παρμένα οἱ ἀγορασταί. Εὐχαριστημένος ὅμως πολὺ γιατὶ εἶδα πλατιὰ ἕναν καλὸ καλλιτέχνη καὶ στὸ πλάϊ του μιὰ καλὴ καλλιτέχνιδα.

Τὸν κ. Ἀσπρογέρακα εἶχα χρόνια νὰ τὸν ἰδῶ ἐμφανιζόμενον στὶς ἐκθέσεις. Μπορῶ νὰ πῶ πὼς σχεδὸν δὲν ἐγνώριζα τὸ ἔργον του. Ἴσως αὐτὴ ἡ ἀπόμερη ζωή του νὰ ἦταν γιὰ καλὸ τοῦ καλλιτέχνου. Ἡ ἐργασία ποὺ τὸν ἀπορροφοῦσε, ἡ κατὰ παραγγελίαν, καὶ ποὺ δὲν τὸν ἄφινε νὰ ἐμφανίζεται στὸ κοινὸν μὲ ἔργα δημιουργικά, τοῦ ἔδωσε καιρὸν νὰ μελετᾷ καὶ νὰ σπουδάζῃ καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ ἐμβαθύνῃ τὰ ἀνοιχτὰ μυστικὰ τῆς ἑλληνικῆς φύσεως.

Ἔνοιωσα, μπαίνοντας στὴν ἔκθεσι Ἀσπρογέρακα, πὼς βρίσκομαι σὲ ἀτελιὲ πέρα πέρα ἑλληνικό. Πλημμυρεῖ τὸ φῶς στὶς εἰκόνες καὶ στὴν αἴθουσα. Τὰ ἔργα του, δουλεμένα στὸ ὕπαιθρον, δέχονται ἄφοβα τοῦ ἥλιου τὸ φέγγος καὶ τὸ ζητοῦν μάλιστα γιὰ νὰ εἰποῦν τὴ ζωή τους καὶ νὰ δείξουν τὴν ἐμορφιά τους.

Τέτοιες αἴθουσες, μὲ τὸ φῶς ποὺ χρειάζεται, ἂς κτίσουν στὰ σπίτια τους οἱ πλούσιοι Ἀθηναῖοι, ἂν θέλουν νὰ ἐπιδείξουν, ὅπως ἁρμόζει, τὴν ἑλληνικὴ ζωγραφική. Ὅπως ἔχουν ἀφιερωμένη μιὰ σέρρα στὰ φυτά, ἔτσι καὶ ἀκόμα καλύτερα, νὰ ἔχουν τὴν πινακοθήκη τους. Ἡ ἐφετεινὴ τάσις τῶν πλουσίων ν' ἀγοράσουν ἔργα ἂς μὴ σταματήσῃ ὡς ἐκεῖ. Ἂς θελήσουν καὶ νὰ τὰ ἀγαπήσουν καὶ νὰ τὰ παρουσιάσουν, ὅπως ταιριάζει.

***

Κάτι μικρούτσικες λοιπὸν ζωγραφιές, ἐδῶ τὸ «Παλαιὸν Φάληρον δύσις», στὸ πλάϊ τὰ «Τουρκοβούνια», παρέκει «Ἡ Παληοβούνα στὴν ἀνατολὴ» καὶ ἄλλα, εἶναι τόσα ἐκλεκτὰ κομμάτια ὁποὺ σταμάτησε τὸ μάτι τοῦ ζωγράφου. Οἱ μικρούτσικες ζωγραφιὲς σὲ κρατοῦν ἐκεῖ, νὰ τὶς ἀτενίσῃς γιὰ πολλὴν ὥρα, τοπία εὐτυχισμένα καὶ ἤρεμα μέσα στὴν ἁπλότητα καὶ τὴν ἁρμονία τους. Ζωγραφιὲς ἑλληνικές.

Ὅλων μας αὐτὸς εἶναι ὁ πόθος, ἡ ἑλληνικὴ ζωγραφιά. Πρῶτα ἡ γυμνὴ ἐμορφιὰ τῆς φύσεως. Καὶ εἶναι τόση ἡ ἐμορφιὰ αὐτή, ποὺ ἀρκεῖ νὰ σὲ κάνῃ ν' ἀγαπήσῃς τὸ ἑλληνικὸν τοπίον ποὺ τὸ ἀγκαλιάζει εἴτε τὸ ἐρωτεύεται τὸ γλυκὺ φῶς τοῦ ἑλληνικοῦ οὐρανοῦ.

Δὲν εἶναι σωβινισμὸς ἡ αἰωνία ἐπανάληψις: ἑλληνικὴ φύσις, ἑλληνικὸν χρῶμα. Ἂν τὸ προσέξωμε τὸ ἑλληνικὸν τοπίον, ὅπως τοῦ ἀξίζει, καὶ μάλιστα τὸ ἀττικόν, ζωγράφοι καὶ θεαταὶ μὲ τὴν ἴδιαν ἀγάπη, θὰ μπορέσωμε νὰ ποῦμε μὲ καμάρι πόση ποίησις εἶναι κλεισμένη στὴ λιτὴ γραμμή του, στὴ ζωή του τὴ μαγεμένη. Ἕνας ἀδικημένος ποιητής, λίγα χρόνια πρίν, ὁ Λεμπέσης, φεύγοντας μὲ τὸ παράπονο στὴν ψυχὴ γιὰ τὸ μακρυνὸ ταξίδι, ἄφησε μιὰ τέτοια πολύτιμη κληρονομιά. Ὤ, τὶς γαλάζιες γαλήνιες στιγμὲς ποὺ μᾶς χάρισε ἡ εὐγενική του τέχνη! Σὲ τί ἔκστασι νὰ ἦταν βυθισμένη ἡ ματιά του τὴν ὥρα ποὺ ζωγράφιζε κάποια θελκτικὴ παραλία τῆς Σαλαμῖνος!

***

Ὁ φίλτατος κ. Νιρβάνας, μιλῶντας στὴν «Ἑστία» γιὰ μιὰν εἰκόνα τοῦ κ. Ἀσπρογέρακα «Γενηθήτω τὸ θέλημά σου» — ποὺ δὲν εἶχα τὴν τύχη νὰ τὴν ἰδῶ — θυμήθηκε τὸν λησμονημένο ζωγράφο. Ἴσως καὶ μέσα στὸ αὐθόρμητο τῶν τοπίων τοῦ κ. Ἀσπρογέρακα νὰ

ΤΟ ΤΡΑΤΑΡΙΣΜΑ.
Ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν Ἀσπρογέρακα.—Φωτ. Ε. Μπούκα

κρύβεται ἕνας παλμὸς συγγενείας πρὸς τὰ τοπία ἐκείνου. Στὰ «Τουρκοβούνια» προπάντων, τὰ τόσο ἁπλὰ καὶ τόσο ἁπαλά. Δὲν τολμῶ ἀκόμα νὰ τὸ βεβαιώσω. Ὁπωσδήποτε σήμερα βλέπω μέσα τους ἕνα ἐγὼ συναισθηματικὸ ποὺ βγαίνει ἀπὸ μιὰ λεπτὴ ζωγραφικὴ ἀντίληψι.

Ἔχει καὶ ἄλλες νότες ἡ τέχνη του, μὲ θέματα διαφορετικά. Σὲ μερικὲς θαλασσινὲς σκηνές, σὰν τὸ «Ὑπὸ ἐπισκευήν», σὲ ἄλλες χωριάτικες, σὰν τὸ «Τρατάρισμα», νά, μιὰ εὐσυνείδητη, μελετημένη, ἀνεπιτήδευτη ἐργασία, μιὰ ἐλεύθερη ἀτένισις τῆς ζωῆς. Δροσερὰ τὰ χρώματα, γιατὶ τὰ μεταχειρίζεται ἐλεύθερα, ἀτόφια, καὶ θέλει νὰ δώσῃ τὴν ὁλικὴ ἐντύπωσι μὲ τὸ φῶς ποὺ θὰ πέσῃ ἀνάμεσα στὶς πινελιὲς καὶ ποὺ θὰ τὶς κάνῃ νὰ ἀποδώσουν ἔτσι τὴν εἰκόνα. Παρέκει ἕνα σκίτσο ποὺ ἔχει σκοπὸ νὰ τὸ ἐργασθῇ, «Ὁ ἄγνωστος καβαλάρης», ἔχει διαλεχτὰ στοιχεῖα γιὰ θέμα ποὺ εὔκολα θὰ μποροῦσε νὰ πέσῃ στὸ συνηθισμένο. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ μὲ κάνουν νὰ ἐλπίζω πὼς θὰ βγῇ ἕνα καλὸ ἔργον.

***

Σταματῶ ὡς ἐδῶ μὲ τὴν ἰδέα νὰ ξαναγυρίσω στὸ ἔργον τοῦ κ. Ἀσπρογέρακα ποὺ πολὺ μὲ ἑλκύει.

Πρέπει τώρα ν' ἀφιερώσω καλὰ λόγια στὸ ἔργον τῆς Κας Ἀσπρογέρακα, ποὺ ἐργάζεται στὸ πλάϊ τοῦ ζωγράφου, πιστὴ στὸ ἴδιο ἰδανικόν, τῆς τέχνης. Εὐγενικὰ πολὺ βαλμένη ἡ ζωὴ τῶν λουλουδιῶν. Μιὰ ζωὴ ἀφελής, ποὺ τὴν ἐμψυχώνουν θερμοὶ ἁρμονισμένοι τόνοι, ὄχι ζωὴ πραγματιστική, μὰ βγαλμένη ἀπὸ μιὰ συναισθηματικὴ ὁμιλία ποὺ κάνουν μεταξύ τους τὰ λουλούδια, ποὺ δὲν προσέχεις σχήματα καὶ γραμμὲς ἀλλὰ κύματα παλμῶν. Καθυτὸ ψυχικὰ λουλούδια. Τέτοια τὰ «Γεράνια». Στὰ «Τριαντάφυλλα» ἡ ἴδια λεπτὴ αἴσθησις, πιὸ ζωγραφικὴ ἴσως, σὲ μιὰ τεχνητὴ ἀτμοσφαῖρα ποὺ διαθέτει τόσο καλά, τόσο ὀνειρεμένα. Δὲν ἠξέρω ἂν πρέπει νὰ προτιμήσω τὴ γοητευτικὴ ἀφέλεια τῶν πρώτων ἢ τὴν τεχνικὴ συναισθηματικότητα ποὺ κρύβουν τὰ «Τριαντάφυλλα».

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΓΕΝΗΘΗΓΩ ΤΟ ΘΕΛΗΜΑ ΣΟΥ
Ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν Ἀσπρογέρακα—Φωτ. Ε. Μπούκα

Ο ΙΜΠΡΕΣΑΡΙΟΣ

Ἀπὸ τὰ «Σκίτσα» τοῦ ὁλλανδοῦ συγγραφέως Μουλτατοῦλι

Ἕνας κομψὸς κύριος μὲ ἐπιδεικτικὰ δακτυλίδια στὰ δάκτυλα, περπατοῦσε εὐχαριστημένος στὸ μύλο τοῦ Ἀμστερδαμ. Ἔμενε στὴν πόλι «γιὰ δουλειές». Τί εἴδους δουλειὲς θὰ δῆτε ἀμέσως. Μπροστά του ἐπήγαινε μιὰ γυναίκα μ' ἕνα παιδί. Συνέβη δυστύχημα καὶ τὸ παιδὶ ἔπεσε στὸ νερό. Ἡ μητέρα ἔβγαλε φωνή... ἐπήδησε πίσω ἀπὸ τὸ παιδὶ καὶ τὸ ἔσωσε.

Ὁ ἄνθρωπος μὲ τὶς δουλειὲς εἶδε τί συνέβη, ἔβγαλε τὸ σημειωματάριό του καὶ ἄρχισε νὰ σημειώνῃ κάτι.

«Κυρία, μπορῶ νὰ τολμήσω νὰ ρωτήσω πὼς σᾶς λένε καὶ ποῦ κάθεσθε;»

«Τὸ παιδί μου, τὸ παιδί μου, ἔχω πάλι τὸ παιδί μου!»

«Πολὺ καλά! Ἀλλὰ μπορῶ νὰ τολμήσω...»

«Ἔχω πάλι τὸ παιδί μου», ἔλεγε πάντα ἡ μητέρα, ποὺ καταλάβαινε πὼς δὲν μποροῦσαν νὰ τὴν ρωτοῦν γιὰ τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ παιδί της.

«Μὲ αὐτὴ τὴ γυναίκα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ τίποτε», ἐμουρμούρισεν ὁ φιλοπερίεργος κύριος, ποὺ ρωτοῦσε. «Ἔ, φίλε μου, θὰ σᾶς δώσω ἕνα καλὸ πουρμπουάρ, ἂν μπορέσετε νὰ μοῦ πῆτε αὔριο τὸ πρωΐ τὸ ὄνομα καὶ τὴ διεύθυνσι αὐτῆς τῆς κυρίας».

Μὲ αὐτὰ τὰ λόγια ἀπηυθύνθη ὁ ξένος σ' ἕνα ἀπὸ τοὺς παρευρισκομένους καὶ φαίνεται ὅτι αὐτὴ τὴ φορὰ ἔμαθε ὅ,τι ἐπιθυμοῦσε νὰ μάθῃ. Γιατὶ τὸ ἄλλο πρωΐ παρουσιάσθη στὴν εὐτυχισμένη μητέρα.

«Κυρία, εἶχα τὴν τιμὴ νὰ ἤμουν παρών, ὅταν...»

«Ὤ, ἤσαστε ἐκεῖ, κύριε; Τὰ εἴδατε; Ἐγὼ δὲν εἶδα τίποτε, δὲν ἄκουσα τίποτε, ἐπήδησα μονάχα»...

«Ναί, εὐγενὴς κυρία. Ἀλλὰ ἄκουσα»...

«Ἀκούσατε;»

«Ναί, εὐγενὴς κυρία, ἄκουσα πὼς...»

«Ἀκούσατε Τί, λοιπόν;»

«Ἄκουσα πὼς ἐφωνάξατε, εὐγενὴς κυρία, καὶ ἔρχομαι νὰ σᾶς προσφέρω ἕνα ἀγκαζαμέντο στὸ θεατρό μου».

Φτωχὴ μητέρα!

Ὁ ἄνθρωπος μὲ «τὶς δουλειὲς» ἦταν ἕνας ἰμπρεσάριος, ποὺ ζητοῦσε νέα στάρς. Τὸν ἔλεγαν κοινόν.

Μετάφρασις **ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ**

Ο κ. Ι. ΠΑΞΙΝΟΣ
συγγραφεὺς τοῦ παραστιθέντος δράματος εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης «Αἰωνία ἱστορία».

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ κ. ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ἀγαπητέ μου Χόρν.

Ὕστερ' ἀπὸ τὸ γράμμα ποὺ ἐδημοσίευσες στὸ προηγούμενο φύλλο, χρωστῶ νὰ πραδεχθῶ, ὅτι παρεξήγησα τὰ λόγια σου ἐκεῖνα καὶ ὅτι πράγματι θέλησες νὰ μοῦ κάμῃς μιὰ φορὰ κομπλιμέντο. Γιατὶ τὴ στιγμὴ ποὺ βγαίνεῖς μὲ τὴν ὑπογραφή σου καὶ βεβαιώνεις ὅτι δὲν εἶχες στὸ νοῦ σου νὰ εἰρωνευθῇς, σὲ κανένα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸ ἀμφισβητήσῃ.

Λοιπὸν ἔτσι, ἤθελες νὰ μὲ κομπλιμεντάρῃς καὶ εἶπες, ὅτι δὲν θὰ μὲ φθάσῃς ποτὲ ὡς δραματικός. Δὲν ἔκαμες πολὺ ἄσχημα καὶ σ' εὐχαριστῶ, ἀλλά... ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ τὸ πιστεύῃς. Γιατὶ οὔτε κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ πιστεύω. Στὸ «Νουμᾶ», εἶναι ἀλήθεια, ἔγραψα τότε, ὅτι δὲν βλέπω νἄρχεται ἐκεῖνος ποὺ θὰ κάμῃ γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο ἐκεῖνο τὸ λίγο, τὸ μικρό, ποὺ ἔκαμα ἐγώ, κ' ἐπρόσθεσα, θυμούμενος κάποιες τεχνοτροπίες σου, ὅτι αὐτὸς βεβαιότατα δὲν θὰ εἶσαι σύ. Δὲν εἶπα ὅμως ὅτι εἶμαι δραματικὸς καλύτερος ἀπὸ σένα ἢ ἀπὸ ἄλλον ὁποιονδήποτε. Παρεξήγησες. Ἄλλο ἤθελα νὰ πῶ. Κι ὁ Μελᾶς ἀκόμη, ποὺ ὡς δραματικὸς εἶναι ἴσως ἀνώτερος κι ἀπὸ τοὺς δυό μας, πάλι δὲν ἔκαμε γιὰ τὸ Θέατρο ἐκεῖνο ποὺ ἔκαμα ἐγώ. Ἐννοῶ κάποια ἔργα ποὺ χωρὶς νὰ εἶναι ὅλως διόλου πρόστυχα καὶ τιποτένια, πού, χωρὶς νὰ στεροῦνται ὁλωσδιόλου ἀξίας, — πρόσεξε, — ἄρεσαν καὶ στὸν κόσμο, εἶχαν καλὴ ἐπιτυχία, ἀνέδειξαν καὶ δύο-τρεῖς ἠθοποιοὺς μ' ἑλληνικοὺς ρόλους (Κυβέλη, Κοτοπούλη, Πλέσσα κλ.), τοὺς ἔδωσαν καὶ παράδες, κ' ἔκαμαν ἀνθρώπους, ποὺ δὲν τὸ ἔλεγαν ὥς τότε, νὰ ποῦν: «Μπρέ! ἔχουμε κ' Ἑλληνικὸ Θέατρο!»

Καὶ νὰ ἰδῇς τὸ περίεργο, ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Μελᾶς ποὺ μᾶς εἰρωνεύθηκε καὶ τοὺς δυό, — αὐτὸς τοὐλάχιστο δὲν τὸ ἀρνήθηκε ὥς τώρα, — λέγοντας, ὅτι εἴμεθα «πολὺ μεγάλοι συγγραφεῖς», αὐτὸ τὸ μικρὸ ποὺ ἔκαμα γιὰ τὸ Θέατρο, τὸ παραδέχεται. Ὅταν π.χ. ὁ Κώστας ὁ Χατζόπουλος ἐσχεδίαζε τὸ «Θέατρο τῆς Τέχνης», — μοῦ τὸ διηγήθηκε ὁ ἴδιος καὶ μάλιστα μοῦ ὡρκίσθηκε στὴν τιμή του γιὰ νὰ τὸ πιστέψω, — ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ πῆγε νὰ βρῇ, ἦταν ὁ Μελᾶς. Ἀλλὰ τὸ πρῶτο πάλι ποὺ τὸν ρώτησε ὁ Μελᾶς ἦταν:

«— Εἶδες τὸν Ξενόπουλο;

— Ὄχι ἀκόμη.

— Νὰ πᾷς νὰ τὸν βρῇς. Χωρὶς Ξενόπουλο Ἑλληνικὸ Θέατρο δὲν γίνεται.»

Αὐτὸ λοιπόν, καὶ μόνον αὐτό, ποὺ τὸ παραδέχεται κι ὁ Μελᾶς, — κι ἂς γράφῃ! — ἐνοοῦσα ὅταν ἔγραφα ἔτσι στὸ «Νουμᾶ». Κι ἂν ἐπρόσθεσα, ὅτι σ' αὐτὸ — καὶ μόνο σ' αὐτό, — δὲν θὰ μὲ φθάσῃς, δὲν σημαίνει τίποτα. Εἶσαι τόσο νέος ἀκόμη, ἔχεις τόσα χρόνια ἐργασίας μπροστά σου καὶ τόσες φορὲς θἀλλάξῃς, ὅπως ἄλλαξες, τεχνοτροπία, ὥστε καθόλου δύσκολο μιὰ μεγάλη σου ἐπιτυχία, — ἕνα δρᾶμα σου, ποὺ θὰ παίζουνταν εἴκοσι, ἂς ποῦμε, τριάντα φορές, — νὰ μὲ κάμῃ μιὰ μέρα ν' ἀλλάξω γνώμη. Καὶ σὲ βεβαιῶ, ὅτι θὰ ἤμουν πάρα πολὺ εὐτυχής, ὄχι μόνο γιατὶ σ' ἀγαπῶ σὰ φίλο καὶ ποθῶ τὴν πρόοδό σου, σὲ ὅλα, ἀλλὰ προπάντων γιατὶ ἀγαπῶ τὸ φτωχὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο καὶ βλέπω, ὅτι ἐκεῖνο ποὺ ἔκανα γι' αὐτό, *δὲν εἶμαι πιὰ σὲ θέσι* νὰ τὸ κάνω. Καὶ ξέρεις γιατί; Γιατὶ τἄχω χαλασμένα μὲ ὅλους. Γιὰ ποιὸ λόγο μὴν ἐξετάζῃς τώρα, ἀλλὰ πᾶρε τὸ γεγονός: Τὸ καλὸ γίνουνταν ὅταν τἄχα καλὰ μὲ τὴν Κοτοπούλη καὶ προπάντων μὲ τὴν Κυβέλη, ὅταν συνεργαζόμεθα μὲ ἀγάπη καὶ μὲ εἰλικρίνεια, ὅταν μ' ἐνέπνεαν καὶ τὶς ἐνέπνεα, ὅταν μὲ βοηθοῦσαν καὶ τὶς βοηθοῦσα. Ἔτσι βγῆκε μιὰ «Φωτεινὴ Σάντρη», μιὰ «Στέλλα Βιολάντη», ἕνας «Πειρασμός», μιὰ «Ραχήλ», μιὰ «Πολυγαμία»... Ἀλλὰ ὅταν ἄρχισαν οἱ παρεξηγήσεις, τὰ μαλώματα, οἱ δυσπιστίες, οἱ ἐτικέττες, οἱ ψυχρότητες, αὐτὰ ὅλα πᾶνε...

Γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ ἡ «Μονάκριβη», φίλε μου, ἀναγκάσθηκα νὰ κάμω τὴν Κυβέλη νὰ τὴ διαβάσῃ σὰν *ἔργο ξένο*. Ἀντικατέστησα δηλαδὴ τὸν ἐνθουσιασμὸ ποὺ θὰ τῆς προξενοῦσε τὸ δικό μου ζωντανὸ διάβασμα — ἂν ἤμαστε φίλοι, — μὲ τὸν ἐνθουσιασμὸ ποὺ τῆς ἐπροξένησε ἡ ἰδέα, ὅτι τῆς ἔστελναν νὰ παίξῃ ἕνα ἔργο κάποιου *Ροβέρτου Στράνι* ποὺ ἐθριάμβευσε τάχα στὴν Ἰταλία! Ἔ, ἂν μποροῦσα νἄκανα τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸ «Ὁ Ἔρως θριαμβεύει», σὲ βεβαιῶ, ὅτι ἡ τύχη του θἄτανε πολὺ διαφορετική... Νὰ σοῦ πῶ λοιπὸν ποιὸς εἶναι ὁ πρῶτος καὶ ὁ κυριώτερος λόγος τῆς ἀποτυχίας αὐτοῦ τοῦ ἔργου; Ὅτι δὲν εἴμαστε πιὰ φίλοι μὲ τὴν Κυβέλη. Ἄκουσες ἐσὺ ποτὲ στὴ ζωή σου νὰ ἐπιτύχῃ ἔργο, — εἶναι δυνατόν, τὸ φαντάζεται κανείς; — ὅταν ἡ πρωταγωνίστρια εἶνε μαλωμένη μὲ τὸν συγγραφέα, καὶ δὲν τὸν χωνεύῃ, καὶ δὲν τοῦ μιλᾷ, καὶ δὲν πρωτακούῃ τὸ ἔργο ἀπὸ τὸ στόμα του, καὶ δὲν συζητῇ μαζί του γιὰ τὸ παίξιμο, καὶ δὲν ἐμπνέεται, δὲν ἐμψυχώνεται ἀπὸ αὐτόν;

Θὰ μοῦ πῇς: «Ἀ, σοῦ τῶρριξε λοιπὸν ἡ Κυβέλη;» — Ὄχι, φίλε μου. Δὲν μοῦ τῶρριξε ἡ Κυβέλη. Δὲν τῶκανε ἐπίτηδες. Δὲν τὸ ἤθελε. Ἴσως μάλιστα θὰ τῆς ἄρεσε καλύτερα νὰ ἐπιτύχῃ. Ἀλλὰ πῶς ἦταν δυνατὸ νὰ ἐπιτύχῃ, ἀφοῦ δὲν ἀλλάξαμε μισὴ λέξι γι' αὐτὸ τὸ ρόλο; Πῶς ἦταν δυνατὸ νὰ ἐπιτύχῃ, ἀφοῦ ἡ πρωταγωνίστρια ἔδινε τόσες τσακισμένες πεντάρες γιὰ τὴν ἐπιτυχία μου, ὅσα τρανταχτὰ γέλια ἔκαμε μετὰ τὸ πέσιμο; Οὔτε μπορῶ νὰ ἔχω παράπονο! Γιατὶ μιὰ καὶ δὲν εἴμαστε φίλοι μὲ τὴν Κυβέλη, καὶ πολύ της καὶ καλό της, μεγάλη της ἡ καλωσύνη καὶ ἡ εὐγένεια, ποὺ δέχθηκε νὰ δημιουργήσῃ ρόλο σὲ ἔργο μου. Δὲν εἶν' ἔτσι;

Ἀλλὰ ἐσύ, φίλε μου Χόρν, τἄχεις καλὰ μὲ ὅλους. Νά, μεθαύριο ἡ Κυβέλη θὰ σοῦ παίξῃ τὸ «Μαῦρο καράβι». Καὶ θὰ βάλῃ ὄχι μόνον ὅλη της τὴν ψυχή, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴ ποὺ θὰ βάλῃς ἐσὺ μὲ τὸ διάβασμά σου, μὲ τὶς ὁδηγίες σου, μὲ τὶς ἐξηγήσεις σου. Κι ἄν, ὅπως εἶμαι βέβαιος, τὸ ἔργο σου δὲν θὰ μαξιλαρωθῇ, δὲν θὰ σοῦ τὸ κατεβάσουν ἀπὸ τὴν δεύτερη ἡμέρα. Ἀλλὰ ὅσα καὶ ἂν εἰσπράττῃ τὸ θέατρο, θὰ σοῦ τὸ τραβήξουν. Ἔργο *φίλου*, βλέπεις. Ἀ, εἶναι πολὺ μεγάλη διαφορά! Κι ἂν θὰ ἔχῃ κάποια ἐπιτυχία, θὰ φανῇ μεγαλύτερη. Κι ἂν θὰ ἔχῃ καλὴ ἐπιτυχία, — ποὺ σοῦ τὸ εὔχομαι ὁλόψυχα — θὰ φανῇ θρίαμβος. Νὰ πῶς ἐσὺ εἶσαι ἀκόμη σὲ θέσι νὰ κάμῃς γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο ἐκεῖνο ποὺ ἐγὼ δὲν μπορῶ πιά. Γιατὶ δὲν ἔχω οὔτε Κυβέλη οὔτε Κοτοπούλη. Ἔνας Πλέσσας μοῦ μένει. Ἀλλὰ κι αὐτὸς γιὰ πόσον καιρό; Θὰ μποῦν πάλι ἀναμεσό μας οἱ... ἐνδιαφερόμενοι γιὰ τὸ Ἑλληνικὸ Θέατρο καὶ θὰ μᾶς τὰ χαλάσουν. Ὅπως δὰ τὄκαμαν μὲ τὴν Κυβέλη καὶ μὲ τὴν Κοτοπούλη. Μπορεῖ τώρα νὰ φταίω κ' ἐγώ, ποὺ συνήθισα νὰ μὴ χαρίζω κάστανα σὲ κανένα καί, σὰν τὸ πηγάδι, ἅμα μοῦ πῇς «μπᾶ!» θὰ σοῦ πῶ «μποῦ!». Ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἀλλάζει βέβαια τὰ πράγματα. Καὶ τὰ πράγματα εἶναι αὐτὰ ποὺ σοῦ λέω

Μὲ ἀγάπη

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Κ. ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ ΔΙΑ ΤΟΝ Κ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΝ

Ὁ κωμικὸς τοῦ θεάτρου Κυβέλης κ. Ἄγγελος Χρυσομάλλης μᾶς ἀπέστειλε τὴν κάτωθι ἐπιστολήν.

Φίλοι κ. κ. Διευθυνταί.

Εἶναι συνηθισμένοι οἱ συγγραφεῖς μας διὰ κάθε ἀποτυχίαν τοῦ ἔργου των νὰ ἐπιρρίπτουν τὴν εὐθύνην εἰς τοὺς δυστυχισμένους ἠθοποιούς. Ὁ φίλος μου κ. Ξενόπουλος, ὁ ὁποῖος ξέρει πόσην ἐκτίμησιν τρέφω πρὸς αὐτόν, καὶ πόσην ἐπιμέλειαν καταβάλλω ὅταν μοῦ ἐμπιστεύεται ἕνα ρόλον του, εἰς χρονογράφημά του ἐν τῷ «Σκρὶπ» μὲ κατηγορεῖ ὅτι παρενόησα τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον ἀπὸ commédie λεπτὴν μετέτρεψα εἰς φάρσαν. Τοῦ ἀπαντῶ λοιπὸν κ' ἐγώ, καὶ ἂν ἀκόμη εἰς τὸ ἔργον του ἔπαιξα φαρσοειδῶς, γιατὶ ὁ κόσμος ἔμεινεν ἀπαθὴς καὶ δὲν κατώρθωσα ὥστε νὰ γελάσῃ, ὅπως γελᾷ πάντα μὲ τὶς φάρσες, καὶ δεύτερον γιατὶ ἡ φάρσα αὐτὴ δὲν ἐστάθηκε περισσότερον ἀπὸ δύο βραδειές;

ΑΓΓΕΛΟΣ ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ κ. ΛΑΜΠΡΟΥ ΑΣΤΕΡΗ

Φίλοι κ. κ. Διευθυνταί.

Μὲ τὸν ἀγαπητὸν φίλον κ. Ξενόπουλον δὲν θὰ μαλώσουμε βέβαια, διότι ὠνόμασα τὸ ἔργον του «Ὁ Ἔρως θριαμβεύει» φάρσαν, ἐνῷ αὐτὸς τὸ θέλει κωμῳδία ἢ κομεντί. Τὰ ἐγκυκλοπαιδικὰ λεξικὰ δίδουν τὴν ἐξήγησιν τῶν ὅρων αὐτων ἀρκετὰ σαφῶς, ὥστε νὰ περιττεύῃ καὶ πᾶσα, ἔστω ἀκαδημαϊκή, συζήτησις περὶ αὐτῶν. Νομίζω ὅμως ὅτι ὁ γερμανικὸς ὅρος Schwank εἶναι ὁ μᾶλλον κατάλληλος διὰ θεατρικὰ ἔργα ποὺ οὔτε τραγῳδία, οὔτε δρᾶμα, οὔτε κωμῳδία εἶναι, ἀλλ' οὔτε καὶ κομεντὶ μποροῦν νὰ εἶναι, ὅταν δὲν στηρίζουν τὴν δρᾶσιν μέσα στὴ σύγχρονη ζωὴ καὶ στὴ σύγχρονη κοινωνία. Προκειμένου δὲ εἰδικῶς διὰ τὸ ἀποτυχὸν ἔργον τοῦ ἀγαπητοῦ συγγραφέως, εἶναι λυπηρὸν ὅτι οἱ ἠθοποιοί του τὸ παρέστησαν ὡς φάρσαν, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἰδίου, ἐγὼ δὲ μὴ ἀναγνώσας αὐτὸ πρὸ τῆς παραστάσεως δὲν ἠμποροῦσα νὰ τὸ χαρακτηρίσω διαφορετικά. Ἀλλ' ὁ συγγραφεύς, ποὺ θὰ παρηκολούθησε φυσικὰ τὰς δοκιμὰς τοῦ ἔργου του, διατί δὲν ἔκαμε τὰς δεούσας παρατηρήσεις εἰς τοὺς ἠθοποιούς, διὰ νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ νὰ ἐμβαθύνουν αὐτοὶ εἰς τὸ ἔρ

γον του, καὶ νὰ τὸ παραστήσουν ὅπως αὐτὸς τὸ ἤθελε, δηλ. ὄχι ὡς φάρσαν; Ἀλλ' ἀφοῦ δὲν τὸ ἔκαμε τώρα, ἂς τὸ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του διὰ τὸ μέλλον, διὰ νὰ μὴ μετατοπίζωνται ἀδίκως καὶ αἱ εὐθῦναι μιᾶς ἀποτυχίας.

Ἀθῆναι 5 Ἰουνίου 1916

Ἰδικός σας
ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΣΤΕΡΗΣ

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

— Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα παίζεται εἰς τὸ «Κεντρικὸν» ὁ «Παπαγάλος» τῶν κ. κ. Βώτη καὶ Στεφάνου Ξενοπούλου.

— Ἡ πρώτη πρᾶξις τελειώνει μὲ τὴν «ἀποθέωσιν τοῦ ἔρωτος», ἡ δευτέρα μὲ τὸ «οὐράνιον σ.ερέωμα» καὶ ἡ τρίτη . . . αὐτὸ εἶναι μυστικὸν ἀκόμη.

— Διὰ τὴν τρίτην πρᾶξιν ὑπάρχει μόνον ἡ πληροφορία ὅτι ὅλα τὰ πρόσωπα εὑρίσκονται εἰς τὴν χώραν τῶν μακάρων.

Ἡ μουσικὴ διεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ πιανίστα Μαρτίνο. Θ' ἀκουσθοῦν καὶ μερικὰ πρωτότυπα τραγουδάκια τοῦ κ. Σ. Λεπενιώτου.

— Λέγεται ὅτι εἰς τὸν «Παπαγάλον» θὰ ἐκτελεσθῇ καὶ ἕνα νέο τραγοῦδι τοῦ κ. Σακελλαρίδου.

— Εἰς τὸ θέατρον Ἀγνῆς Ρεζὰν (πρῴην Ἀλάμπρα) ὁ κ. Εὐάγγελος Δελενάρδος θὰ παίξῃ διὰ πρώτην φορὰν τὸν «Ὀθέλλον» μὲ Ἰάγον τὸν κ. Λούην.

— Εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον θὰ παρασταθῇ καὶ τὸ δρᾶμα «Τίμων ὁ μισάνθρωπος» τοῦ Φάμπρ.

— Τὸ Δημοτικὸν θέατρον μεταρρυθμίζεται προσεχῶς. Θὰ κατασκευασθῇ μία σειρὰ θεωρείων πρὸς τὸ κάτω μέρος, εἰς τὴν σειρὰν ὅπου εὑρίσκεται τώρα τὸ βασιλικὸν θεωρεῖον μέχρι τοῦ δημαρχιακοῦ.

— Ἐπάνω ἀπὸ τὴν πρώτην θὰ κατασκευασθῇ δευτέρα σειρὰ θεωρείων, κ' ἐπάνω ἀπὸ τὰ θεωρεῖα τῆς δευτέρας σειρᾶς ἡ γαλαρία καὶ τὸ ὑπερῷον.

— Διὰ τὰς μεταρρυθμίσεις αὐτὰς συνέρχεται τὸ Δημοτικὸν συμβούλιον διὰ νὰ ψηφίσῃ τὰς ἀναγκαίας πιστώσεις.

— Διευθυντὴς τοῦ Δημοτικοῦ θεάτρου λέγεται μετὰ βεβαιότητος ὅτι θὰ διορισθῇ ὁ μουσουργὸς κ. Σαμάρας.

— Εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης θὰ παρασταθῇ τὸ μονόπρακτον δρᾶμα τοῦ κ. Στεφάνου Δάφνη τὸ «Πατρικὸ σπίτι». τὸ ὁποῖον ἐβραβεύθη πρὸ ἔτους εἰς τὸν διαγωνισμὸν τῆς ἑταιρείας τῶν δραματικῶν συγγραφέων.

— Τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα παίζεται εἰς τὸ θέατρον τῆς Κοτοπούλη τὸ μονόπρακτον δρᾶμα τοῦ κ. Θ. Συναδινοῦ «Κόκκινη μάσκα».

— Εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης παίζεται προσεχῶς τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως ἡ τρίπρακτος κωμῳδία «Πᾶρ' τὸν ἕνα χτύπα τὸν ἄλλον».

— Ὁ κ. Διονύσιος Ταβουλάρη; ἔχει γράψει τὰ ἑξῆς δράμιτα: Οἱ «Ρότσιλδ». «Βάλτος καὶ Ἥλιος». «Μάννας πόνος». Ὁ «Ἡρακλῆς Αὐτοκράτωρ». Ἡ «Γλωσσοφαγιά» καὶ ὁ «Ἠθοποιός». Ἡ ὑπόθεσις τοῦ τελευταίου ἔργου ἐλήφθη ἐκ τῆς ἐρωτικῆς περιπετείας τοῦ Δαμιλᾶ ὁ ὁποῖος ἠγάπησε τὴν Σάρραν Μπερνάρ.

— Ὁ «Κῆπος τοῦ Βούδα» τοῦ κ. Κ. Λαδοπούλου θὰ παρασταθῇ εἰς τὸ θέατρον Κοτοπούλη, μετὰ τὴν 90ὴν παράστασιν τῶν «Παναθηναίων», ὡς ἐδήλωσεν ὁ κ. Μυράτ.

— Τὸ δρᾶμα τοῦ Ὀσκὰρ Οὐάϊλδ «Τὸ πορτραῖτο τοῦ Ντόριαν Γκρέϋ» μετεφράσθη ὑπὸ τοῦ κ. Λεάνδρου Παλαμᾶ.

— Ἡ δὶς Λέλα Παππαδιαμαντοπούλου θὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης εἰς τὴν «Φλωρεντινὴν τραγῳδίαν» τοῦ Ὀσκὰρ Οὐάϊλδ. Θὰ παίξῃ τὸν ρόλον τῆς Μπιάνκας.

— Εἰς τὴν ὀπερέτταν Παππαϊωάννου προσελήφθησαν δύο χαριτωμέναι δεσποινίδες, ἡ Ἑλένη Ρούσσου καὶ ἡ Χρυσούλα Φερενίκη. Ἔχουν πολὺ σὶκ καὶ παίζουν μὲ χάριν εἰς ὅσους ρόλους ἐνεφανίσθησαν.

—Εἰς τὸ «Κεντρικὸν» θὰ παρασταθῇ προσεχῶς, μαζὶ μὲ τὸ μονόπρακτον τοῦ κ. Ταναγρα ἡ «Νεράϊδα», τὸ Γαλλικὸν δραματάκι «Ἀνατροφὴ παιδιῶν».

— Τὸ δραματάκι αὐτό, λόγῳ τῶν ἠθικῶν καὶ διδακτικῶν ἀρχῶν του, πιθανώτατα θὰ δοθῇ εἰς μίαν ἀπογευματινὴν διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν σχολείων.

— Ἐπίσης εἰς τὸ αὐτὸ θέατρον θὰ παρασταθοῦν ἡ φάρσα τοῦ Φεντὼ «Ξενοδοχεῖον τῶν περιστερῶν» καὶ ἕνα δρᾶμα τοῦ Δοστογέφσκι τοῦ ὁποίου ὁ τίτλος ἀποκρύπτεται ἀκόμη. Εἰς τὸ ἀνώνυμον δρᾶμα πρωταγωνιστοῦν πέντε ἄνδρες.

— Ἡ πρώτη τῆς «Προθύμου χήρας» δίδεται τὴν μεταπροσεχῆ Παρασκευὴν εἰς τὸ θέατρον Παππαϊωάννου. Μουσικὴ τοῦ κ. Σακελλαρίδου, κείμενον τοῦ κ. Ν. Λάσκαρη. Τὰ εἰσιτήρια ἔχουν ἀγορασθῆ ἀπὸ τοῦδε διὰ τὴν πρώτην.

— Ὁ πιανίστας τοῦ θεάτρου Κοτοπούλη κ. Κυφίνας ἑτοιμάζει ὀπερέτταν. Τὸ λιμπρέττο της γράφεται ὑπὸ τοῦ κ. Μυράτ, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν εἰς κύκλον συναδέλφων του, ὅτι θὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὴν ὀπερέταν εἰς πεῖσμα τοῦ κ. Κονταράτου καὶ διὰ νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ παίξῃ . . . τραγῳδίαν.

— Δύο γνωστοί μας λόγιοι ἔχουν ἀρχίσει ἀπὸ τὸν χειμῶνα τὴν δραματοποίησιν τῆς «Φωτιᾶς». Πρόκειται περὶ τῆς γνωστῆς κινηματογραφικῆς ταινίας ἡ ὁποία ἐξετελέσθη τὸν χειμῶνα εἰς τὸ θέατρον «Ἀπόλλωνος».

— Ἡ κ. Ἀγνὴ Ρεζὰν ἀπὸ εἰκοσαημέρου προσεβλήθη ἀπὸ τῦφον. Νοσηλεύεται εἰς τὸ Παλαιὸν Φάληρον. Εἶναι ἐκτὸς κινδύνου.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ὁ Δεῖπνος μὲ τὰ σκώμματα, ὑπὸ Σὴμ Μπενέλλη, μεταφραστὴς Ν. Ποριώτης. Ἀθῆναι. Ἐκδοτικὴ Ἑταιρεία «Τὰ Ἔργα» δρ. 1.

Δελτίο τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ ὁμίλου. Τόμος 5 ἀρ. 1—2 δρ. 2.50 Ἀθήνα.

Ἡ γλώσσα μας στὰ σχολεῖα τῆς Μακεδονίας, ὑπὸ Μ. Τριανταφυλλίδη. Ἀθῆναι δρ. 0.50.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ρ. Α. Θ. Ἐνταῦθα—Ὅταν μὲ τὸ καλὸ παραδώσετε τὰ ἔργα σας εἰς ἕνα τῶν ***δευτερευουσῶν*** θιάσων ποὺ μᾶς γράφετε, τότε θὰ τὰ ἰδοῦμε κ' ἐμεῖς μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους.

κ. Β. Π. Π. Μεσολόγγι.—Εἰς τὰς ἐπαρχίας δὲν ἔχει κανονισθῆ ἀκόμη τόσον τακτικὴ ἡ ἀποστολὴ τοῦ περιοδικοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ βέβαια θὰ τὸ ἐλάβατε.

κ. Κλ. Σ. Δ. Πειραιᾶ—Θὰ προσέξωμε νὰ λαβαίνῃ καὶ ὁ Πειραιεὺς ἐγκαίρως τὸ περιοδικόν. Σᾶς συνιστοῦμε στὴν ἀλληλογραφία σας νὰ βάνετε τὸ σωστὸ γραμματόσημο γιὰ νὰ μὴν πληρώνῃ ὁ παραλήπτης διπλά.

κ. Ν. Π. Πατήσια—Δίκαια. δικαιότατα.

Εἰς τὴν στήλην αὐτὴν τῆς ἀλληλογραφίας θὰ δημοσιεύωμεν εὐχαρίστως κάθε πληροφορίαν ποὺ θὰ μᾶς ζητήσουν οἱ ἀναγνῶσται μας σχετικὴν μὲ τὴν τέχνην εἴτε καὶ μὲ θέματα πρακτικώτερα.

Ὅσοι θέλουν τὰ δύο προηγούμενα φύλλα τὰ εὑρίσκουν εἰς τὰ κεντρικὰ βιβλιοπωλεῖα.

ΑΤΤΙΚΑΙ ΝΥΚΤΕΣ

ΜΙΧΑΗΛ ΜΗΤΣΑΚΗΣ Σκίτσο *Γ. Φτέρη*

Τὴν περασμένη Τρίτη ἀπέθανε ὁ Μιχαὴλ Μητσάκης, ἕνα ἀπὸ τὰ πειὸ δυνατὰ καὶ τὰ πλέον σπινθηροβόλα πνεύματα τῆς Νεωτέρας Ἑλλάδος. Διὰ τὸν πνευματικὸν κόσμον εἶχεν ἀποθάνει πρὸ πολλοῦ. Τὸ διηγηματικὸν ἔργον του εἶναι σκορπισμένον εἰς ἐφημερίδας τοῦ παλαιοτέρου καιροῦ καὶ εἰς περιοδικά. Ὅταν συγκεντρωθῇ καὶ ἐκδοθῇ, θὰ προκαλέσῃ πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ θ' ἀναγνωσθῇ ἁπλήστως ἀπὸ ὅλους τοὺς φίλους τῶν γραμμάτων.

Ἡ τελευταία του φιλολογικὴ ἐργασία ἐδόθη κατὰ τὸ 1910 εἰς τὸν «Καλλιτέχνην» τοῦ κ. Βώκου. Ἰδοὺ πῶς κρίνει τὰ βιβλία νέων ποιητῶν.

«***Σὰν ὄνειρο***». Τὸ βιβλίον αὐτὸ τῶν ποιήσεων δὲν ἔχει σημασίαν, ἀλλ' εἶναι καλὰ τυπωμένο, εἰς κομψὸν σχῆμα, μὲ χαριτωμένα στοιχεῖα καὶ μὲ πηδώσας ὁμοιοκαταληξίας.

«***Μικρὰ Τραγούδια***». Δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ γράψωμεν περὶ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ παρὰ ὅσα μόνον λέγει ὁ τίτλος του.

«***Δέκα λεπτὰ αὐτοκίνητον***»

Εἶναι ὁ τίτλος Γαλλικῆς κωμῳδίας ἡ ὁποία παρεστάθη τὴν περασμένη Δευτέρα εἰς τὸ θέατρον τῆς Κοτοπούλη. Τὸ μεγαλύτερον ἐνδιαφέρον τῆς παραστάσεως αὐτῆς ἦτο ἡ ἐμφάνισις τῆς δὸς Μαρίκας Φιλιππίδου εἰς ρόλον ἐξαιρετικῆς δράσεως. Οἱ παρακολουθοῦντες τὸ θέατρον γνωρίζουν ὅτι ἡ νεαρὰ ἠθοποιὸς εἶναι ἀπὸ τὰ ἀξιοπαρατήρητα τάλαντα. Ἐὰν ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς της πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ θέατρον Κυβέλης ἔμενε συστηματικώτερον εἰς τὸ θέατρον, ἀσφαλῶς σήμερα θὰ ἦτο μία ἠθοποιὸς ἐξαιρετικῆς ἀξίας. Ἐταξίδευσεν εἰς τὸ Παρίσι, καὶ ἐκεῖ ἐφ' ὅσον τῆς ἦτο δυνατόν, παρηκολούθησεν, ὡς λέγεται, τὸ θέατρον. Ἠμπορεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ νεαρὰ ἠθοποιὸς ἔπαιξε μὲ τέχνην, μὲ χάριν, φυσικώτατα, ἐφαίνετο ὅτι ἦτο κάτοχος τῆς σκηνῆς καὶ ἐκυριάρχει εἰς τὰς περισσοτέρας σκηνάς. Δὲν εἶναι ἠθοποιὸς κοινῆς ἀντιλήψεως. Ἔχει εὐγενικὴν ἐμφάνισιν καὶ ἠμπορεῖ νὰ σταθῇ μέσα εἰς ἕνα σαλόνι χωρὶς νὰ στενοχωρῆται. Εὑρίσκεται εἰς τὰ πρῶτα βήματά της. Εἰς ποῖον θεατρικὸν εἶδος θὰ διαπρέψῃ, αὐτὸ εἶναι ἄγνωστον ἀκόμη. Πρέπει νὰ δοκιμάσῃ τὰς δυνάμεις της εἰς τὴν κωμῳδίαν, εἰς τὸ δρᾶμα, εἰς τὴν τραγῳδίαν καὶ—ἀλλοίμονον—εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. Ἀπὸ ὅλον αὐτὸν τὸν ἀγῶνα θάβγῃ ἀργότερα μία καλλιτέχνις.

***

«***Ἡ χορεύτρια τῆς Μαύρης ταβέρνας***».

Ἐὰν ἔχουν δραματοποιήσει, ὡς λέγεται, οἱ κ. κ. Α. Νίκας καὶ Ν. Ροζὰν τὴν «Χορεύτριαν τῆς Μαύρης ταβέρνας» ἠμποροῦν νὰ ὑπερηφανεύωνται, διότι ἐπέτυχαν τοῦ σκοποῦ των. Εἶναι τόσον δύσκολον νὰ παιχθῇ εἰς τὸ θέατρον κινηματογραφικὸν ἔργον! Καὶ μ' ὅλα ταῦτα σκηνικῶς τὸ ἔργον αὐτὸ ἔχει ἐπιτύχει, κρατεῖ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ καὶ συναρπάζει εἰς μερικὰ σημεῖα. Μήπως δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ κυριώτερος σκοπὸς τοῦ δραματοποιηθέντος ἔργου; Ὑπολείπεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἠθοποιῶν, διὰ νὰ συμπληρωθῇ ἡ ἐπιτυχία καὶ διὰ νὰ φύγῃ τὸ κοινὸν μὲ εὐχαρίστησιν, χωρὶς καὶ νὰ λησμονήσῃ ποτὲ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ κινηματογράφου. Ὁ θίασος Νίκα-Φύρστ-Λεπενιώτη, πολυπρόσωπος καὶ μὲ ἐκλεκτὰ στοιχεῖα, ἔπαιξε πολὺ καλά. Ἰδιαιτέρως ἤρεσαν οἱ ἠθοποιοὶ εἰς τὴν χαρακτηριστικὴν πρώτην πρᾶξιν. Καθένας ἦτο τύπος παρισινοῦ ἀπάχη. Πολὺ καλὰ φτιαγμένος εἰς τὸ πρόσωπον ὁ κ. Θ Νέζερ. Αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ τὰ δευτερεύοντα πρόσωπα. Ἡ κ. Ροζαλία Νίκα εἰς τὸν ρόλον τῆς Μπιάνκας ἔπαιξε μὲ δύναμιν ἡ ὁποία

δὲν ἐπέρασεν ἀπαρατήρητος ἀπὸ τὸ κοινόν. Εἶναι θρίαμβος αὐτό, ὅταν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν του ὅτι ἐγίνετο σύγκρισις διαρκῶς μὲ τὴν Μπερτίνη. Τὸ κοινὸν ἦτο πάντοτε μὲ τὴν ἐντύπωσιν τοῦ κινηματογράφου, χωρὶς νὰ σκέπτεται ὅτι οἱ ἠθοποιοὶ τοῦ κινηματογράφου παίζουν ὑπὸ ἐντελῶς διαφορετικὰς συνθήκας. Διὰ τὸν κ. Ν. Ροζὰν ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι ἦτο ὑπέροχος. Οὐδέποτε σχεδὸν ἔπαιξε μὲ τόσην φυσικότητα, μὲ τόσην ἠρεμίαν. Ἦτο ἡ ἐνσάρκωσις ἑνὸς πραγματικοῦ Τζάκομο Ζαλαμόρ. Ἡ γενικὴ γνώμη τοῦ κοινοῦ.

***

«*Ἡ δουλίτσα*»

Εἰς τὸ θέατρον τῆς κ. Ἀγνῆς Ρεζὰν παρεστάθη ἡ γαλλικὴ κωμῳδία «Ἡ δουλίτσα». Ἡ κωμῳδία αὕτη ἔχει ἔξυπνον διάλογον καὶ ἐπεισόδια τὰ ὁποῖα προξενοῦν εὐχαρίστησιν εἰς τὸ κοινόν. Ἡ ἐκτέλεσίς της πολὺ καλὴ ἐκ μέρους τῆς κυρίας Νίτσας Ρούσου καὶ τῆς δος Ναυσικᾶς Παντοπούλου.

***

«*Ἀγνὴ Σουζάννα*»

Ἔπειτα ἀπὸ ἑνὸς μηνὸς καὶ πλέον παραστάσεις τοῦ «Πὶκ-Νὶκ» ὁ κ. Παππαϊωάννου ἀνεβίβασε τὴν «Ἀγνὴν Σουζάνναν», ὁπερέτταν πολὺ γνωστὴν εἰς τὸ κοινόν μας ἀπὸ προηγουμένας θεατρικὰς περιόδους. Ἐφέτος ἡ «Ἀγνὴ Σουζάννα» παρεστάθη μὲ περισσοτέραν ἐπιτυχίαν, μὲ μπρίο ἐκ μέρους ὁλοκλήρου τοῦ θιάσου. Ἡ κ. Ἔλλη Ἀφεντάκη εἰς τὸν ρόλον τῆς «Ἀγνῆς Σουζάννας» εἶχεν ἀξιοσημείωτον ἐπιτυχίαν. Κομψοτάτη, χαριτωμένη καὶ μὲ τουαλέττες παρισινοῦ γούστου. Εἶναι ἀναμφισβήτητον πλέον ὅτι ἡ κ. Ἔλλη Ἀφεντάκη ἐξελίσσεται εἰς καλλιτέχνιδα τῆς ὀπερέττας. Ὁ κ. Παππαϊωάννου ἠμπορεῖ νὰ ὑπερηφανεύεται διότι εἰς τὴν ὀπερέτταν του καὶ ἕνα ἀκόμη ἐκλεκτὸν γυναικεῖον στοιχεῖον τοῦ ᾄσματος ἀρχίζει νὰ ἐπιβάλλεται εἰς τὴν γενικὴν ἐκτίμησιν τοῦ κοινοῦ.

***

Φαληρικὸν θέατρον.

Ὁ «Μουσικὸς θίασος» ἤρχισε τὰς παραστάσεις του εἰς τὸ θέατρον τοῦ νέου Φαλήρου μὲ τὸν «Στρατηγὸν τῶν Οὐσσάρων». Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ ἐφέτος στρέφεται εἰς τὸ «Ξιφίρ-Φαλὲρ», τὴν θεαματικὴν ἐπιθεώρησιν ἡ ὁποία παίζεται τὴν προσεχῆ Δευτέραν. Μπορεῖ ἀπὸ τώρα νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ «Ξιφίρ-Φαλὲρ» ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ σκηνικοῦ πλούτου θὰ ἔχῃ τὴν πλέον ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν, μοναδικὴν εἰς τὰ χρονικὰ τοῦ θεάτρου μας.

***

Ἑλληνικὸν Μελόδραμα

Τὸ «ἙλληνικὸνΜελόδραμα» εἰς τὰ «Ὀλύμπια» ἐπανέλαβεν ἀρκετὲς βραδειὲς τὸν «Κουρέα τῆς Σεβίλλης». Ἡ ἐντύπωσις ὅσων ἔζησαν εἰς τὴν Εὐρώπην εἶναι ὅτι καὶ ἐκεῖ δὲν παίζεται ἀνώτερα τὸ ἀνωτέρω μελόδραμα. Ἡ τιμὴ αὐτὴ ἀνήκει εἰς τοὺς τρεῖς καλλιτέχνας μας, τοὺς κ. κ. Βλαχόπουλον, Ἀγγελόπουλον καὶ Χατζηλουκᾶν.

Τὴν περασμένην Τετάρτην ἔπαιξε «Τραβιάτα» ἡ Ἀμερικανὶς καλλιτέχνις Χάριγκτον. Ἡ φωνή, τὸ εὐλύγιστόν της σῶμα καὶ ἡ ἐντελῶς τεχνικὴ ἠθοποιία της προυκάλεσαν ἐνθουσιασμόν. Ἐχειροκροτήθη εἰς ὅλας τὰς πράξεις ζωηρότατα.

***

Ἐπιθεωρήσεις

Χθὲς εἰς τὸ θέατρον τοῦ «Θησείου» ἐδόθη ἡ ἐπιθεώρησις «Διάνα» τοῦ κ. Ι. Παύλοβιτς. Εἰς τὸ προσεχὲς αἱ ἐντυπώσεις μας.

ΞΕΝΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΡΩΣΙΚΟΝ

Ἡ ὑπόθεσις τοῦ νέου δράματος τοῦ Γκόρκι οἱ «Ζικώφ» πλέκεται γύρω εἰς τὴν ζωὴν τοῦ πατρὸς Ζικώφ, ὁ ὁποῖος ἐρωτεύεται τὴν μνηστὴν τοῦ υἱοῦ του. Τὴν νυμφεύεται εἰς τὸ τέλος καὶ τὸ παιδί του μένει... εὐχαριστημένον.

— Ἀναμένεται κατ' αὐτὰς ἐκ Ν. Ὑόρκης εἰς Πετρούπολιν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ θεατρώνου Χαμερστάϊν. Ἡ ἄφιξίς του σχετίζεται μὲ τὴν σκοπουμένην ἀναβίβασιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἑνὸς τῶν θεάτρων τῆς Ν. Ὑόρκης τῆς ρωσικῆς τραγῳδίας: «Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Ἡ τραγῳδία αὕτη ἐγράφη πρὸ ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Κωνσταντίνου Κωνσταντίνοβιτς, ἀδελφοῦ τῆς Βασιλομήτορος Ὄλγας.

— Ὁ διάσημος Ρῶσος βαθύφωνος Σαλιάπεν εὑρισκόμενος ἐν Πετρουπόλει ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐν τῷ «Ἐθνικῷ Θεάτρῳ» γενομένην παράστασιν τοῦ μελοδράματος τοῦ Μπόϊτο «Μεφιστοφελῆς».

— Εἰς τὸν προσεχῶς ἐκδιδόμενον ἐπιλεμείᾳ τῆς Ρωσ. Ἀκαδημίας τέταρτον τόμον τῶν ἔργων τοῦ Ἀλ. Πούσκην θὰ δημοσιευθῶσι τὰ πρῶτα ἀποσπάσματα ἀγνώστου μέχρι τοῦδε κωμῳδίας τοῦ Πούσκην, εἰς στίχους.

Τὸ χειρόγραφον τῶν ἀποσπασμάτων τούτων εὑρίσκετο παρὰ τῷ ἀποβιώσαντι ἀκαδημαϊκῷ Μάϊκωφ, ὅστις, μετ' ἄλλων χειρογράφων τοῦ ἀρχείου του, ἐκληροδότησεν αὐτὸ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν.

Ἡ σκηνὴ τῆς κωμῳδίας ὑπόκειται εἴς τινα ἀγροτικὴν ἔπαυλιν παρὰ τὴν Μόσχαν, ἡ δὲ ὑπόθεσις, ὡς δύναταί τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν περισῳζομένων ἀποσπασμάτων, πλέκεται περὶ τὰ διάφορα κωμικὰ ἐπεισόδια ἅτινα προκαλεῖ ἡ ἐφευρετικότης ζηλοτύπου μνηστῆρος, ὅστις βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ὑπηρετρίας θέτει ὑπὸ δοκιμασίαν τὴν πίστιν τῆς μνηστῆς του.

—Ὁ Ῥῶσος δραματουργὸς Ρισκώφ ἐτελείωσε καὶ αὐτὸς ἕνα νέον ἔργον του τιτλοφορούμενον «Γόρδιος δεσμὸς» εἰς τέσσαρας πράξεις.

— Εἰς τὴν Μόσχαν ἐσημείωσε μεγάλην ἐπιτυχίαν μιὰ νέα ὀπερέττα τοῦ Μπριάνσκη «Νυκτερινὸν ἐξπρές». Ἤδη ἡ ὀπερέττα παίζεται εἰς τὸ νέον θέατρον «Λούνα - Πάρκ» Πετρουπόλεως.

— Ἡ κωμικὴ ὄπερα τοῦ Ὄφενμπαχ «Ἀδικὰ πτηνὰ» ἀριθμεῖ σειρὰν παραστάσεων εἰς τὸ «Μελόδραμα» τῆς Πετρουπόλεως.

— Ὑπὸ τῆς ἐν Πετρουπόλει Διευθύνσεως τῶν Αὐτοκρατορικῶν θεάτρων ἐνεκρίθη τὸ ρεπερτουὰρ τοῦ μεγάλου θεάτρου Μαριίνσκη διὰ τὴν ἀρξαμένην περίοδον. Θὰ παιχθοῦν τὰ ἑξῆς μελοδράματα: «Ἡ ζωὴ διὰ τὸν Τσάρον», «Ρουσλὰν καὶ Λιουντμίλα», «Δουμπρόβσκη», «Ἰουδίθ», «Βόρις Γοντούνωφ», «Δαίμων», «Πρίγκιψ Ἰγώρ», «Πεντάμορφη», «Τσάρος Σαλτὰν», «Ρουσάλκα», «Χιονοστρόβιλος», «Ἀλέκο», «Κὺρ - Ἑκατόνταρχος», «Σωματοφύλαξ», «Γοβάκια», «Μακαββαῖοι», «Ἰολάντη», «Εὐγένιος Ὀνεγίν», «Πρίγκιψ Σερεμπράνη», «Ὀρφεύς», «Ὁ υἱὸς τοῦ Μανδαρίνου», «Ἀηδών», «Τραβιάτα», Λακμέ», «Ἀϊντά», «Ριγολέττος», «Μανῶν», «Φάουστ», «Ῥωμεῖος καὶ Ἰουλιέττα», «Κάρμεν», «Γάλκα», «Οὐγενόττοι», «Κουρεὺς τῆς Σεβίλλης», «Μεφιστοφελῆς», «Μπόεμ,» «Κυρία Πετερῆ», «Σαμψὼν καὶ Δαλιδά», «Γουλιέλμος Τέλλος», «Χαρτοπαίκτης».

ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΝ

Εἰς τὰς Γερμανικὰς πόλεις παίζετσι ἀπὸ μηνὸς ἡ πολεμικὴ ἐπιθεώρησις «Φέστε - Ντρούφ !!».

ΓΑΛΛΙΚΟΝ

— Εἰς τὸ περιοδικὸν ἡ «Ζωὴ» ἡ Ἰωάννα Λακὸστ δημοσιεύει κριτικὴν περὶ τοῦ νέου μελοδράματος τὸ ὁποῖον παρεστάθη εἰς τὴν ὅπεραν ὁ «Βασιλεὺς Ἄρθος» τοῦ Ἐρνέστου Σωσσόν. Ὁ νέος μουσουργὸς εἶναι ἄγνωστος εἰς τὸ πολὺ κοινόν. Ἡ μουσικὴ καὶ τὸ ποιητικὸν λιμπρέττο τοῦ νέου μελοδράματος ἐγράφη εἰς διάστημα 8 ἐτῶν. Τὸ μελόδραμά του ἤρεσε καὶ ἐκρίθη εὐμενέστατα ἀπὸ τοὺς κριτικούς.

— Ἡ «Μεγάλη Ἐπιθεώρησις» τῶν «*Φολῆ—Μπερζὲρ*» εἶναι ἕνα θέαμα τέλειον μέσα σ' ἕνα ἰδεῶδες πλαίσιο. Παίζουν ὁ Μιστενγκέτ, ὁ διάσημος ἄγγλος κωμικὸς Κάρλτων, καὶ ἄλλοι καλλιτεχνικοὶ ἀστέρες τοῦ θεάτρου τούτου.

— Ἐδόθη εἰς τὴν «Ἀλάμπραν» τοῦ Βορδὼ μεγάλη διπλωματικὴ ἀπογευματινὴ πρὸς τιμὴν τῶν ποιητῶν Ἐμὶλ Ντεπράζ, Λουὶ Ζαντρώ, Ὀλιβιὲ Οὐρκὰντ καὶ Ἀνδρὲ Λαφών, οἱ ὁποῖοι ἔπεσαν εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Ἐπαίχθη μία τρίπρακτος δραματικὴ κωμῳδία τοῦ Λουὶ Ζαντρώ. Προήδρευεν ὁ Ροστὰν καὶ ὁ Πὼλ—Μπεριτέ.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΘΙΑΣΑΡΧΩΝ

Οἱ θιασάρχαι καὶ οἱ διευθυνταὶ τῶν κεντρικωτέρων θεάτρων ἵδρυσαν σύνδεσμον πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων των. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἀρκετοὶ ἐκ τῶν ἠθοποιῶν φοβοῦνται ὅτι ὁ σύνδεσμος αὐτὸς στρέφεται καὶ ἐναντίον των. Ὁ κ. Μεταξᾶτος, διευθυντὴς τοῦ Θεάτρου «Ὀλύμπια», ὁ ὁποῖος ἠρωτήθη διὰ τὸν σκοπὸν τῆς ἱδρύσεως τοῦ συνδέσμου, ἀπήντησεν:

«Ὁ σύνδεσμος ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ νόμου τοῦ φόρου τῶν δημοσίων θεαμάτων, ὁ ὁποῖος εἶναι ὄχι μόνον ἀναχρονιστικὸς ἀλλὰ καὶ αὐτόχρημα ληστρικός. Ὁ νόμος ,ΑΧΚΕ' τοῦ 1887 διὸ τοῦ ἄρθρου 17ου ἐπιβάλλει εἰς τὰ εἰσιτήρια φόρον δέκα τοῖς ἑκατόν. Δυστυχῶς ὅμως ἐγένοντο τοιαῦται παρεκβάσεις διὰ διαφόρων βασιλικῶν διαταγμάτων ὥστε σήμερον ἡ φορολογία ἀνέρχεται πολλάκις εἰς 35 τοῖς ἑκατόν. Ὁ νόμος ρητῶς διαλαμβάνει ὅτι πάντες οἱ ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνεξαιρέτως ἐργαζόμενοι ἀπαλλάσσονται τῆς φορολογίας. Ἐξεδόθη ὅμως κατόπιν βασιλικὸν διάταγμα τὸ ὁποῖον ὁρίζει ὅτι μόνον 70 πρόσωπα ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρχωνται ἀφορολόγητα εἰς τὸ θέατρον. Ὁ μελοδραματικὸς θίασός μου περιλαμβάνει 150 περίπου πρόσωπα. Κατὰ τὸ βασιλικὸν διάταγμα λοιπὸν εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ 80 ἠθοποιοὶ ἢ μουσικοὶ νὰ πληρώσουν... φόρον! Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐψηφίσθη ἡ φορολογία τῶν δημοσίων θεαμάτων τὸ θέατρον εὑρίσκετο εἰς ἐντελῶς πτωχὴν κατάστασιν. Σήμερον ὅμως τὰ πράγματα μετεβλήθησαν πάρα πολύ. Τότε ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς ἀορίστου φορολογίας, ἐνῷ σήμερον τὸ κέρδος τοῦ Δημοσίου εἶναι θετικόν. Τὸ θέατρον εἶναι σήμερον ἐπιχείρησις διὰ τὴν ὁποίαν διατίθενται ἑκατομμύρια δραχμῶν, τοὐλάχιστον 8—10 κατ' ἔτος Συνεπῶς ἡ μεταρρύθμισις τοῦ νόμου εἶναι ὄχι μόνον δικαία ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβλημένη».

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν ἐξαγωγὴν ταινιῶν ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τοῦ πολεμικοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου καὶ τοῦ Ἀγγλικοῦ Γραφείου τῆς ἐπὶ τῶν ταινιῶν λογοκρισίας. Αἱ ἄδειαι διὰ τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ταινιῶν εἰς τὰ σύμμαχα Κράτη παρέχονται μετὰ μεγάλης εὐκολίας. Ἀντιθέτως, τὰ οὐδέτερα Κράτη πρέπει νὰ ἐγγυηθῶσιν ὅτι αἱ ταινίαι, τὰς ὁποίας θὰ ἀγοράσωσι, θὰ κυκλοφορήσουν μόνον εἰς τὸ Κράτος διὰ τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη ἡ εἰδικὴ ἄδεια.

— Ὁ Ἰταλικὸς κινηματογραφικὸς οἶκος «Cinès» εἰδοποιεῖ τοὺς πελάτας του ὅτι ἡ μεγάλη καλλιτέχνις Λήδα Μπορέλλι παίζει μόνον διὰ λ)σμόν του καὶ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ὀνόματός της ἐκ μέρους ἄλλων Κινηματογραφικῶν Ἑταιρειῶν.

— Ἀπὸ τὰς τελευταίας ἐκδόσεις τοῦ Ἰταλικοῦ οἴκου τοῦ Τουρίνου: «Ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος» εἰς πράξεις 4 ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος τοῦ Εὐγενίου Σύη καὶ ἡ τρίπρακτος ἐπίσης ταινία: «Σέλβιο Πέλλικο» ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ μυθιστορήματος «Οἱ φυλακές μου».

— Ἐπίσης ἐκ τῶν νέων Ἰταλικῶν ἐκδόσεων πάρα πολὺ ἐπιτυχὴς ἡ ταινία «Ἡ κοιλὰς τοῦ Ὀλιβύ» ἐπεισόδιον ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Γαριβαλδιγῶν μὲ διεριμηνευτὰς τὴν Ἑλένην Μαρκόφσκα καὶ Τουλὺ Καρμινάκ.

— Ἡ διάσημος καλλιτέχνις Ἄννα Παβλόβα διὰ νὰ παίξῃ εἰς μίαν καὶ μόνην ταινίαν εἰς ἕνα κινηματογραφικὸν οἶκον τοῦ Λονδίνου ἔλαβε 10.000 λίρας στερλίνας ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ ἐν λόγῳ κινηματογραφικὸς οἶκος τῆς ἐγγυήθησαν διὰ συμβολαίου τὸ ἥμισυ ἐκ τῶν κερδῶν τὰ ὁποῖα θὰ προέκυπταν ἐκ τῆς πωλήσεως διαφόρων ἀντιτύπων τῆς ταινίας ταύτης. Ὁ τίτλος τῆς ἐν λόγῳ ταινίας εἶναι: «Ἡ ἄφωνος τοῦ Πόρτιοι».

— Ἀπὸ τὰς Ἱσπανικὰς ἐκδόσεις ταινιῶν μεγάλην ἐπιτυχίαν σημειώνει ἡ τελευταίως ἐκδοθεῖσα μὲ τὴν πρώτην χορεύτριαν τοῦ κόσμου Τορτόλαν Βαλεντσία ν: «Τὸ τραγικὸν πάθος».

— Ὁ μέγας κινηματογραφικὸς οἶκος τοῦ Τουρίνου Γκλόρια φὶλμ ἔχει ἐκδώσει τὴν ταινίαν «Καρδιὰ» ἐκ τοῦ περιφήμου ἔργου τοῦ Ἰταλοῦ Συγγραφέως Ἐδμόνδου ντὲ Ἀμίτση. Ὁ οἶκος Γκλόρια διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὰ δικαιώματα τῆς ἀποκλειστικότητος ἐπλήρωσεν εἰς τὸν συγγραφέα δραχμὰς 45.000 χιλιάδας. Ἡ δὲ ἀποκλειστικότης δι' ὅλην τὴν Ἰταλίαν παρεχωρήθη ἀντὶ δραχμῶν 100.000.

Αἱ Γαλλικαὶ ἐφημερίδες γράφουν ὅτι εἰς τὸ «Βωντεβὶλ» τῶν Παρισίων δίδεται ἡ ταινία τοῦ κινηματογραφηθέντος «Ἰουλίου Καίσαρος». Ἡ σκηνοθέτησίς του εἶναι πολυτελεστάτη καὶ πολὺ τεχνικὰ συγκινητική.

Ὑπάρχουν μερικαὶ εἰκόνες ποὺ προξενοῦν τέτοιες καλλιτεχνικὲς συγκινήσεις, ὥστε ὁλόκληρη ἡ αἴθουσα δὲν συγκρατεῖ πειὰ τὰ θαυμαστικά της ἐπιφωνήματα. Καὶ ὅλο τὸ Παρίσι τρέχει στὸ «Βωντεβίλ.»

Ἡ στιγμὴ ποὺ ἀναχωροῦν οἱ γαλέρες τῆς Πομπηΐας, ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ρουβίκωνος, ἡ θριαμβευτικὴ εἴσοδος εἰς τὴν Ρώμην, ὅλ' αὐτά, εἶναι ἀπὸ τὰ πειὸ ἐπιτυχημένα πράγματα ποὺ παρουσίασεν ἕως τώρα ἡ Τέχνη ἐπάνω στὴν ὀθόνην τοῦ Κινηματογράφου.

ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΔΡΕΊΕΦ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΙΒΑΝΟΒΝΑ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ 4

—Παρεστάθη εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον ὑπὸ τοῦ θιάσου Κυβέλης—

Τὸν Χειμῶνα τοῦ 1915

Μετάφρασις **Σ. ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ**

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΑΛΕΞΗΣ Σοῦ τὸ εἶπα!. Ὄχι!. Ἐγὼ δὲν θὰ ἐπήγαινα ἐκεῖ!..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Νομίζεις ὅτι θἄδινα καμμιὰ σημασία σ' αὐτὴ τὴν ἐπίσκεψι; Οὔτε τὴν παραμικρή! Τὸ πρᾶγμα μοῦ φάνηκε ἀστεῖο! Ἐσκέφθηκα μόνο νὰ τὴν πειράξω νὰ γελάσω μαζί της!.. Κ' ἐγέλασα!. *(εὔθυμος, γελᾷ).* Γιὰ συλλογίσου, Ἀλέξη!. ἔξη χρόνια παντρεμμένος!. φυσικὰ τὰ τελευταῖα χρόνια σπανίως τὴν ἔβλεπα!. Ἔχω τόσες πολλὲς ἀσχολίες! ἄνθρωπος ποὺ ἀνήκει στὴν πολιτική, ποὺ ἀσχολεῖται μὲ τὰς ὑποθέσεις τῆς πολιτείας, ποὺ στὸ κεφάλι του μέσα δουΐζουν τόσες καὶ τόσες δουλειές, δὲν μπορεῖ βέβαια ν' ἀκολουθῇ κατὰ βῆμα τὴ γυναίκα του καὶ νὰ τὴν προσέχῃ!

ΑΛΕΞΗΣ Βέβαια ὄχι!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἔχω τόσες πολλὲς ἀσχολίες!.. Εἶμαι παραφορτωμένος μὲ τόσες δουλειές! Μοῦφτανε νὰ ξέρω ὅτι ὅλα πηγαίνουν τὸ δρόμο τους!. ὅτι τὰ παιδιὰ εἶναι καλὰ καὶ ὅτι... αὐτὸ μοῦφτανε!... Καὶ τὸ βράδυ... μόλις τὸ βράδυ τὴν ἐρώτησα ἔτσι ἁπλῶς, ἐνῷ χαμογελοῦσα συγχρόνως, ὁ βλάκας! τὴν ἐρώτησα!.. Πές μου γιατί... γιατί τὰ μάτια σου εἶναι τόσο κουρασμένα;.. ἀπὸ τί προέρχεται αὐτό;. Μπᾶ!. πραγματικῶς, μοῦ εἶπε, εἶναι κουρασμένα τὰ μάτια μου;... Ναί! τῆς εἶπα, χάμογελῶν πάντοτε!. Ποῦ πῆγες λοιπὸν σήμερα τ' ἀπόγευμα;... Καὶ τότε...

ΑΛΕΞΗΣ Λοιπόν;...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Καὶ τότε... εἶπε ψέμματα! Δὲν τῆς εἶπα τίποτε περισσότερο!. μπορεῖς ὅμως νὰ φανταστῇς, Ἀλέξη, τί πέρασα αὐτὸ τὸ βράδυ! Αὐτὸ τὸ χαμόγελο,... αὐτὸ τὸ ἀποτρόπαιο χαμόγελο, δὲν ἐξηγανίζετο ἀπ' τὸ πρόσωπό μου!.. Ὑπῆρχε δὰ μέσα σ' αὐτὸ κάποιος σαρκασμός!. κάποιο νόημα!. Δὲν μποροῦσα πειὰ νὰ τὸ σταματήσω· ἤμουν ξαπλωμένος ἀπάνω στὸ ντιβάνι κ' ἔκλεγα κ' ἐκείνη γελοῦσε!.. γελοῦσε!.. *(πλησιάζει στὴ γωνία καὶ μένει ἐκεῖ μὲ τὸ πρόσωπό του γυρισμένο πρὸς τὸν τοῖχο)*..

ΑΛΕΞΗΣ Γιώργη!..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ *(χωρὶς νὰ γυρίσῃ τὸ πρόσωπό του)* Ἂν.. δὲν μοῦ ἔπαιρνες τὸ ρεβόλβερ... Μὴ μιλήσῃς!.. μὴ λὲς τίποτα!. Θὰ περάσῃ ἀμέσως!..

ΑΛΕΞΗΣ Γιώργη!. μήπως θέλεις νὰ στείλω νὰ φέρω τὸν Κορομυσλό;.. Μπορῶ νὰ τὸν προσκαλέσω νἄρθῃ!..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τὸν Παῦλο;.. Ναί· στεῖλε νὰ τὸν φέρῃς Ἂς ἔρθῃ ὁ Παῦλος!... Καὶ σήμερα εἶπε ψέμματα ἀμέσως... στὴν ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας μας... καὶ στὸ τέλος πάλι εἶπε ψέμματα! Τηλεφώνησε στὸν Παῦλο νἄρθῃ... κ' ἔπειτα... ὄχι!.. τίποτ' ἄλλο· τηλεφώνησέ του μόνο καὶ πές του ὅτι εἶναι μεγάλη ἀνάγκη νἄρθῃ χωρὶς ἄλλο καὶ ἀμέσως!

ΑΛΕΞΗΣ Ἀμέσως!. Νὰ εἶναι ὅμως στὸ σπίτι;. Θὰ γυρίσω ἀμέσως!.. *(Πηγαίνει στὸ γραφεῖο, ὁ Γιώργης περιπατεῖ σέρνων τὰ πόδια του ἀπάνω κάτω στὸ δωμάτιο. Τὸ πρόσωπό του ἔχει ἔκφρασι πολὺ λυπημένου ἀνθρώπου. Μπαίνει ἡ Βέρα Ἰγνατιέβνα).*

ΒΕΡΑ Πήγαινε δά, Γιώργη, νὰ φιλήσῃς τὰ παιδιὰ γιὰ νὰ τ' ἀποχαιρετήσῃς! Ὁ Κατίσκα κλαίει ἀκατάπαυστα καὶ σὲ φωνάζει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἀμ' ἐκείνη;..

ΒΕΡΑ Ἔφυγε! Πάει ἐμπρὸς μὲ τ' ἁμάξι μαζὶ μὲ τὴν ὑπηρέτρια. Τὰ παιδιὰ θὰ πᾶνε μὲ τὴν γκουβερνάντα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἐκείνη.. ἔφυγε;

ΒΕΡΑ Ναί· πάει στοῦ Ντεμεντγέβσκι. Ἔλα, Γιώργη, σὲ περιμένουν τὰ παιδιά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ὄχι.. δὲν θέλω νὰ τὰ ἰδῶ.

ΒΕΡΑ Ὁ Κατίσκα κλαίει τόσο πολύ.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ὄχι.. Ὄχι... νὰ φύγουν..

ΒΕΡΑ Πήγαινε νὰ τοὺς εὐχηθῇς, ἀγαπητέ μου. Μὴν τὰ στερήσῃς τὴν εὐχή σου τὴ στιγμὴ ποὺ θὰ χωριστῆτε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ *(γονατίζει κλαίων μπροστὰ στὴ μητέρα του καὶ κρύβει τὸ κεφάλι του στὸ στῆθος της).* Μητέρα.. καλή μου μητέρα... πῶς θὰ τὸ ὑποφέρω αὐτό; Πές μου, μητέρα, ἂν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ ὑποφέρω.. Θὰ πεθάνω, θὰ σκοτωθῶ, μητέρα..

ΒΕΡΑ *(κλαίει καὶ τὸν θωπεύει στὰ μαλλιά)* Γιώργη, δυστυχισμένο μου παιδί.. μὴ μοῦ λὲς τέτοια φρικτὰ πράγματα.. Ἐγώ, ἡ μητέρα σου, εἶμαι κοντά σου.. *(Παρουσιάζεται στὴν πόρτα ὁ Ἀλέξης. Ἡ Βέρα τοῦ γνέφει νὰ φύγῃ καὶ ἐκεῖνος ἐξαφανίζεται)*..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Εἶμαι σὲ τέτοια ἀγωνία.. Ναί, μητέρα.. θὰ σκοτωθῶ...

ΒΕΡΑ Ὄχι, Γιώργη... δὲν θὰ τὸ κάνῃς. Γιὰ ποιὸ λόγο;.. Εἶσαι πάντοτε ὁ ἀγαπημένος μου, ὁ καλός μου γυιός, ἡ ὑπερηφάνεια τῆς οἰκογενείας· ὅποιος χάνει τὴν τιμή του αὐτοκτονεῖ.. σὺ ὅμως δὲν εἶσαι σὲ τίποτε ἔνοχος.. *(ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ παρουσιάζετσι ἡ γκουβερνάντα. Ἡ Βέρα τῆς γνέφει μὲ θυμὸ νὰ φύγῃ. Ἡ γκουβερνάντα χάνεται).* Εἶσαι ὁ ἀγαπημένος μου γυιός.. ὅλοι σ' ἀγαποῦν, κι αὐτὸς ὁ Θεὸς σοῦδειξε τὴν ἀγάπη του μὲ τὸ νὰ σὲ προφυλάξῃ καὶ νὰ μὴ γίνῃς φονιάς. Πήγαινε τώρα, Γιώργη, ν' ἀποχαιρετήσῃς τὰ παιδιά σου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ *(σηκώνεται)* Πήγαινε σύ, μητέρα, νὰ τ' ἀποχαιρετήσῃς καὶ νὰ τὰ φιλήσῃς!. ἐγὼ δὲν μπορῶ!.

ΒΕΡΑ Ἔστω!. θὰ τὰ φιλήσῃς ἄλλη φορά! Εἶναι καλὰ καὶ ζεστὰ ντυμένα!. θὰ ταξιδέψουν καλά!. *(φωνάζει)* Ἀλέξη!. Ἀλέξη!.. *(μπαίνει ὁ Φομίν)* Ὦ Θεέ μου! ποιὸς εἶν' ἐκεῖ; Ἀ! σεῖς εἴσαστε; ἐνόμιζα πῶς εἴχατε φύγει!..

ΦΟΜΙΝ Ὄχι.. δὲν ξέρω... νόμισα πῶς μὲ φωνάξατε.. μπορῶ νὰ φύγω...

ΒΕΡΑ Ὄχι δά, ἀγαπητέ μου!. Ἀλέξη!. Ἀλέξη!. *(μπαίνει ὁ Ἀλέξης μὲ προσποιητὴ εὐθυμία)*

ΑΛΕΞΗΣ Θἄρθῃ ἀμέσως!.

ΒΕΡΑ Ποιὸς θἄρθῃ ἀμέσως;

ΑΛΕΞΗΣ Ὁ Κορομυσλό!. Τοῦ τηλεφώνησα!. Μόλις εἶχε γυρίσει στὸ σπίτι του! λαμπρὸς ἄνθρωπος! μόλις τοῦ εἶπα πῶς θὰ ξενυχτίσῃ, τρελλάθηκε ἀπ' τὴ χαρά του!. Εἶναι ἄνθρωπος ποὺ σιχαίνεται τὸν ὕπνο! *(Ἡ Βέρα φεύγει).*

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τοῦ εἶπες;...

ΑΛΕΞΗΣ Ναί.. κάτι τοῦ εἶπα!.. Ἔ! Φομίν, γίνε καὶ σὺ εὔθυμος, νὰ πάρ' ὁ διάβολος! Θέλεις ἕνα τσιγάρο, Γιώργη;... *(ὁ Γιώργης παίρνει τὸ τσιγάρο σιωπῶν).*

ΦΟΜΙΝ Κ' ἐμένα δὲν μὲ πειράζει νὰ μὴν κοιμηθῶ μιὰ καὶ δρὸ νύχτες ἀκόμα!.. Καταλαβαίνετε ὅμως τὴ θέσι μου.. Μοῦ εἶναι ὀδυνηρό...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τί θὰ πῇ ὀδυνηρό, φίλε μου; Εἶσαι νομικός;

ΦΟΜΙΝ Ναί.. νομικός!.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τότε δὲν πρέπει νὰ σοῦ εἶναι τίποτε ὀδυνηρό! Τὸ κρασὶ ὅμως, Ἀλέξη, εἶναι λίγο δυνατό!.. Μοῦ φαίνεται πῶς μέθυσα λίγο! Ζαλίζομαι!. Βλέπω «τὰ καθημαγμένα μέλη τῶν παιδιῶν»· ἔτσι δὲν γράφει ὁ Πούσκην;.. Ὑπῆρχον στὸν καιρὸ τοῦ Σοντουνὸδς ρολόγια; Κουτὴ ἐρώτησις!.. Ἀλλὰ μὴν ἀπορῆτε!.. Βλέπω ἐκείνη τὴν πλάκα τοῦ ρολογιοῦ! Σήμερα μοῦ φαίνεται περίεργη, σὰν νὰ εἶναι ζωντανὴ καὶ σὰν νἄχῃ μάτια.. Ἄχ! αὐτὰ τὰ νεῦρα! Ἔχετε καὶ σεῖς νεῦρα, φίλε μου;..

ΦΟΜΙΝ *(μειδιῶν).* Ὡς τώρα δὲν μοῦ παρουσιάστηκε εὐκαιρία νὰ τὸ παρατηρήσω!.. μοῦ φαίνεται ὅμως πῶς ἔχω λίγα νεῦρα, ἀκριβῶς ὅπως κι ὅλοι οἱ ἄλλοι.

ΑΛΕΞΗΣ Κάνει γυμναστικὴ καὶ διάφορα σπόρτ, ὅπως ἐγώ!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἔτσι ἀσκεῖται τακτικά; Κάνει δίαιτα;

ΑΛΕΞΗΣ Ναί.. Κάνει ξιφασκία, παίζει μπόξ, παγοδρομεῖ!. Ἴσα ἴσα ἔχομε συμφωνήσει σήμερα νὰ κάνωμε μιὰ ἐκδρομὴ ἀπάνω στὰ χιόνια! Τί λές, Γιώργη; Ἔρχεσαι μαζί μας;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Εἶμαι πολὺ ἡλικιωμένος γι' αὐτό!.

ΑΛΕΞΗΣ Ἀνοησίες! Πρέπει ν' ἀπαντήσῃς μιὰ φορὰ καθαρὸ παγωμένο ἀέρα, καὶ τότε θὰ ξεσκοτισθῇ ὁ νοῦς σου! Ἔ, Φομίν;..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ὄχι! Ὄχι! Εἶμαι γέρος! Πήγαινε, Ἀλέξη, νὰ ἰδῇς ἂν ἔφυγαν τὰ παιδιά!

ΑΛΕΞΗΣ Ἀμέσως, Γιώργη! *(Σιγή.)*

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Σκοπεύεις κιθλας καλά;

ΦΟΜΙΝ Ὄχι!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Πρέπει ὅμως νὰ μάθῃς νὰ σκοπεύῃς καλά, γιατὶ αἰσθάνεται κανεὶς ντροπὴ ὅταν πυροβολῇ καὶ δὲν πετυχαίνῃ! ἀκόμα κι ὅταν πυροβολήσῃ ἐναντίον τοῦ ἰδίου τοῦ ἑαυτοῦ του ἢ ἐναντίον κανενὸς φίλου του ἢ τῆς ἐρωμένης του...

ΦΟΜΙΝ Αὐτὸ ἐγὼ δὲν τὸ καταλαβαίνω! Γιατὶ νὰ ντραπῇ γι' αὐτό; Ὑπάρχουν μάλιστα περιστάσεις ποὺ καλύτερο εἶναι νὰ μὴν πετυχαίνῃς ὅταν πυροβολῇς! Ὅπως ἄκουσα, μερικοὶ ποὺ ἀπεπειράθησαν νὰ αὐτοκτονήσουν καὶ τὴν ἐγλύτωσαν, εὐλογοῦν τὴν εὐχή τους ποὺ ἐσκόπευσαν τόσον ἄσχημα!.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Μπᾶ! Αὐτὸ ἐγὼ δὲν τὸ καταλαβαίνω!.. Ὅμως αἰσθάνεται κανεὶς ντροπὴ γι' αὐτό! Νὰ μὲ πιστέψῃς, φίλε μου!

ΦΟΜΙΝ Ἴσως τὸ προτιμότερον εἶναι νὰ μὴ πυροβολήσῃ κανεὶς καθόλου!!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τότε γιὰ ποιὸ λόγο νὰ φαμπρικάρουν ρεβόλβερ;.. *(γελοῦν κ' οἱ δρό).*

ΦΟΜΙΝ Πρέπει νὰ κάνετε γι' αὐτὸ μιὰ ἐπερώτησι στὴ Βουλή!

ΑΛΕΞΗΣ *(εἰσέρχ.)* Ἔβαλα τὴν μητέρα νὰ κοιμηθῇ! Δὲν μποροῦσε νὰ σταθῇ στὰ πόδια της! Τῆς ὑποσχέθηκα νὰ σὲ προσέχω! Λοιπόν, Γιώργη, πρόσεξε νὰ μὴν κάνῃς δύσκολη τὴ δουλειὰ ποὺ μοῦ ἀνέθεσε ἡ μητέρα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἔφυγαν;

ΑΛΕΞΗΣ Ναί!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τὸ δωμάτιον τῶν παιδιῶν εἶναι ἄδειο;

ΑΛΕΞΗΣ Καὶ βέβαια εἶναι ἄδειο! Μεθαύριον λοιπόν, Φομίν, νὰ εἶσαι ἕτοιμος γιὰ τὴν ἐκδρομή μας στὰ χιόνια!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ἄδειο;.. Τί σημαίνει αὐτό, Ἀλέξη;.. Τὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν ἄδειο;

ΑΛΕΞΗΣ Ἄφησέ τα πειὰ αὐτά, Γιώργη!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Τί σημαίνει αὐτό, Ἀλέξη; Θέλω νὰ πάω ἐκεῖ μέσα γιὰ νὰ καταλάβω τί σημαίνει αὐτό!

Αλεξης Γιώργη!

Γεωργιος Ἄφησέ με, σοῦ λέω! Κάτω τὰ χέρια! Πῶς τολμᾷς νὰ μὲ κρατᾷς; Ἐν γένει πῶς σᾶς περνᾷ ἀπ' τὸ νοῦ, κύριοι; . . Ποιὸς σᾶς ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ διευθύνετε, νὰ δίνετε διαταγὰς ἐδῶ μέσα; . . . Ἐδῶ εἶναι τὸ σπίτι μου! Τ' ἀκοῦς; Κ' ἐκεῖνο τὸ ἄδειο δωμάτιο τῶν παιδιῶν . . . Κι αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄδειο . . . *(κτυπᾷ τὸ στῆθος του)* κι αὐτὰ ἐπίσης εἶναι δικά μου. Ἄχ! μητέρα, τί φέρνεις ἐκεῖ σέρνοντας; Ἀπὸ ποῦ τὸ φέρνεις; Κύτταξε λοιπὸν τί φέρνει σέρνοντας; (*Ἡ Βέρα Ἰγνατιέβνα διέρχεται ἀπὸ τὸ δωμάτιον κρατοῦσα ροῦχα τοῦ κρεββατιοῦ*).

Βερα Ἐλησμόνησα, Γιώργη, νὰ σοῦ ἑτοιμάσω νὰ κοιμηθῇς στὸ γραφεῖο...

Γεωργιος Στὸ γραφεῖο;..

Βερα Ἔπεσα νὰ κοιμηθῶ κ' ἔξαφνα συλλογίσθηκα ποιὸς θὰ τοῦ ἑτοιμάσῃ νὰ κοιμηθῇ! Ἡ καμαριέρα ἔφυγε μαζὶ μὲ τὴν Κατερίνα γιατὶ ἐφοβόταν νὰ ταξιδέψῃ μόνη... (*μπαίνει στὸ γραφεῖο*)...

Αλεξης Θέλεις νὰ κοιμηθῶ μαζί σου, Γιώργη;

Γεωργιος Ὄχι!.. Ποῦ εἶναι τὰ παιδιά; Γιατί μὲ κυττάζεις ἔτσι τρομαγμένος, φίλε μου, σὰν φοβισμένο ζαρκάδι;.. Ἀστειεύομαι μόνο... Ξέρω πολὺ καλὰ ὅτι τὰ παιδιὰ ἔφυγαν!.. Ἄκουσα τὰ κουδούνια τῆς ἅμαξας! (*ἀκούονται κωδωνισμοὶ στὸν προθάλαμο*) Ἀπορῶ μὲ τὸν ἀγαπητό μου ἀδελφό, τὸν Ἀλέξη, τὸ ἄνθρωπο τοῦ σπόρτ, ποὺ δὲ μπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί σημαίνει· «τὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν ἄδειο». Δὲν ἐννοεῖ τί σημαίνει αὐτό: «τὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν ἄδειο!.. τὸ σπίτι ἄδειο!.. ὅλος ὁ κόσμος ἄδειος!»

Αλεξης (*ψιθυρίζει στὸν Φομίν*). Πήγαινε, Φομίν, ν' ἀνοίξῃς τὴν πόρτα!.. (*ὁ Φομὶν ἐξέρχεται*).

Γεωργιος Δὲν ἐπιτρέπω νὰ μιλᾶτε κρυφά! Φαίνεται, Ἀλέξη, πῶς λησμονεῖς ὅτι εἶσαι ἀδελφός μου...

Αλεξης Δὲν τὸ λησμονῶ καθόλου, Γιώργη! ἀπεναντίας τὸ σκέπτομαι πολύ.

Γεωργιος Καλὰ λοιπόν! Ἀφοῦ δὲν τὸ λησμονεῖς, τότε σκότωσέ με, Ἀλέξη! Σὺ δὲν θ' ἀστοχήσῃς, ὅπως ἐγώ!.. νὰ πυροβολήσω τρεῖς φορὲς καὶ νὰ πετύχω μόνον ἕνα πιάτο!.. (*γελᾷ*) Καταλαβαίνεις τὴν εἰρωνεία, τὴ συμβολικὴ σημασία ποὺ πρύβεται μέσα σ' αὐτό; Μόνο ἕνα πιάτο!!! (*μπαίνει ὁ Κορομυσλὸβ καὶ πίσω του ὁ Φομίν*).

Κορομυσλοβ Καλησπέρα, Γιώργη.

Γεωργιος Καλησπέρα, Παῦλο!

Κορομυσλοβ Πῶς εἶσαι ἔτσι; Τί κάνεις;

Γεωργιος Πυροβολῶ καὶ σπάω πιάτα!

Κοροσμυλοβ Ἔτσι... πυροβολεῖς καὶ σπᾷς πιάτα! Ἔχεις κονιάκ;.. Ὄχι;.. Γιατί δὲν μοῦ τῶλεγες, Ἀλέξη;.. θᾶφερνα λίγο μαζί μου! Ἔχεις ἐκεῖ ἀπ' τὸ καλὸ κρασί σας; Ὄχι!.. Ὄχι!.. Εἶναι ἐλεεινὸ ποτό!.. Γιὰ πές μου, παλληκάρι μου!.. μοῦ φαίνεσαι σὰν ἀποχαυνωμένος! (*Φιλεῖ τὸν Γεώργιον στὸ μέτωπο*) Ὤ! Ὤ! Τὸ μέτωπό σου καίει!

Γεωργιος Δὲν ξέρω, Παῦλο... (*μὲ λυγμοὺς φιλεῖ τὸ χέρι τοῦ Παύλου*).

Κορομυσλοβ Φαίνεται πὼς δὲν εἶσαι καλά, Γιώργη!

Γεωργιος Θέλω... θέλω νὰ φιλήσω τὸ χέρι ἑνὸς ἀνθρώπου!.. Ὑπάρχουν ἀκόμη ἄνθρωποι! Δὲν εἶναι ἀλήθεια, Παῦλο;

Κορομυσλοβ Ναί!.. βέβαια ὑπάρχουν ἀκόμη ἄνθρωποι! Ἔφυγε ἡ Κατερίνα Ἰβανόβνα;

Αλεξης Ἔφυγε!.. Ἐπῆρε καὶ τὰ παιδιὰ μαζί της!

Γεωργιος Δὲν μ' ἀφίνει νὰ πάω στὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν!..Θέλω νὰ ἰδῶ τὸ ἄδειο δωμάτιο τῶν παιδιῶν!

Κορομυσλοβ Ὁ ἀδελφός σου εἶναι πολὺ αὐστηρός! τὸν ξέρω!.. Ἐγὼ σ' ἀφίνω νὰ πᾷς ὅπου θέλεις!.. Θᾶρθω μάλιστα κ' ἐγὼ μαζί σου! Τὸ σπίτι λοιπὸν εἶναι ἄδειο!.. Πότε μπορεῖ κανεὶς νὰ κάνῃ ὅσο θόρυβο θέλει;.. Αὐτὸ εἶναι πολὺ ὡραῖο!.. Μ' ἀρέσει πολὺ νὰ εἶναι τὸ σπίτι ἄδειο (*μπαίνει ἡ Βέρα*). Ἀ! Ἡ Βέρα Ἰγνατιέβνα! Ἀκόμη δὲν κοιμηθήκατε; Καλησπέρα!!! Πῶς συμβαίνει, καλή μου κυρία, νὰ μὴν ἔχετε κονιὰκ στὸ σπίτι σας;.. Ζῆτε μὲ τόση πολυτέλεια καὶ νὰ μὴν ἔχετε κονιάκ;.. (*τὴν πλησιάζει καὶ κάνουν μερικὰ βήματα μαζί, ἐνῷ τῆς μιλεῖ σιγά*).

Αλεξης Κρυώνεις, Γιώργη;

Γεωργιος Ὄχι!. . . ποῦ πᾷς, Παῦλο;

Κορομυσλοβ Τί συμβαίνει; Ἐδῶ εἶμαι! Γιὰ πές μου, φίλε μου, ἔχεις χρήματα; Ἐγὼ εἶμαι ἀπένταρος!

Γεωργιος Ἔχω μερικά!. . .

Κορομυσλοβ Καλὴ σύμπτωσις! Μποροῦμε τότε νὰ φύγωμε! Καὶ σεῖς, κύριοι, θᾶρθετε βέβαια μαζί μας!

Αλεξης Ποῦ;. . .

Κορομυσλοβ Ὅπου ὑπάρχει φῶς καὶ χαρά! Εἶναι δυνατὸν νὰ μείνῃ κανεὶς ἐδῶ ἔστω καὶ ἕνα λεπτὸ περισσότερο;. . . μέσα σ' ἕνα σπίτι ποὺ εἶναι ἄδειο;

Γεωργιος Ναί!... ναί!. . . Ἂς φύγωμε!. . . Εὐχαριστῶ. Παῦλο! (*γελᾷ*). Μὰ ὑπάρχει ἀκόμη τόπος ποὺ ὑπάρχει φῶς καὶ ἄνθρωποι; Ὤ! αὐτὸ τὸ καταραμένο σπίτι!

Κορομυσλοβ Ὤ! καὶ βέβαια! Εὐτυχῶς ὑπάρχουν πολλοὶ τέτοιοι τόποι!

Αλεξης Μὰ νὰ μείνῃ ἡ μητέρα ἐντελῶς μόνη ἐδῶ, Παῦλο;. .

Κορομυλοβ Νὰ μείνῃ μόνη! Αὐτὴ εἶναι ἡ μοῖρα τῶν γυναικῶν, Ἀλέξη! Τοὺς τὸ εἶπαν χίλιες φορὲς νὰ μὴ γεννήσουν παιδιὰ κι ὅμως αὐτὲς γεννοῦν! Αὐτὲς λοιπὸν φταῖνε! Ἔλα, Γιώργη!. .

Γεωργιος (*ἀπότομα*) Θέλω ὅμως πρῶτα νὰ πάω στὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν!

Κορομυσλοβ Καλά! Ἂς πᾶμε λοιπὸν πρῶτα στὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν! Κύριοι, ἐμπρὸς στὸ δωμάτιο τῶν παιδιῶν!. . .

ΑΥΛΑΙΑ

ΠΡΑΞΙΣ Β'.

(Ἔξη μῆνες ἀργότερα. Ἡ Αἰκατερίνη Ἰβανόβνα εὑρίσκεται μὲ τὰ παιδιά της εἰς τὸ κτῆμα τῆς μητέρας της, εἰς τὸ κυβερνεῖον Ὀρλώφ, ὅπως διέλθῃ τὸ θέρος. Θερμὴ ἡμέρα περὶ τὸ τέλος τοῦ Ἰουνίου.

Ἡ σκηνὴ παριστᾷ εὐρύχωρο δωμάτιο εἰς ξυλίνην οἰκίαν. Τὰ ξύλα τῶν τοίχων καὶ τοῦ δαπέδου ἀκατέργαστα, ἡ διακόσμησις ὅμως, ἔπιπλα, εἰκόνες καὶ ἄνθη, δίδουσι τὴν ἐντύπωσιν εὐπορίας. Ἀπὸ μίαν τρίφυλλον ὑελόφρακτον θύραν, ἥτις μένει ἀνοικτή, φαίνεται ἡ ταράτσα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει μεγάλο τραπέζι φαγητοῦ, σκεπασμένον μὲ τραπεζομάντηλον πολύχρωμον. Εἰς τὴν ταράτσαν ὑπάρχουν πολλὰ φυτά. Πέραν τῆς ταράτσας φαίνονται διαφορα μεγάλα δένδρα. Εἶναι ἑσπέρα. Πλησίον εἰς τὸ τραπέζι τῆς ταράτσας κάθεται ὁ Μεντικώβ, μικροῦ ἀναστήματος. Φυσιογνωμία κοινοῦ ἀνθρώπου μὲ τίποτε τὸ ἐξαιρετικόν. Εἶναι κτενισμένος μὲ ἐπιμέλειαν καὶ προσοχήν. Πίνει γάλα καὶ τρώγει παξιμαδάκια. Ἔπειτα τινάζει μὲ ἕνα μεταξωτὸ καὶ χρωματιστὸ μαντῆλι τὰ ψίχουλα ἀπὸ τὸ ἀπὸ φανέλλα ριγὲ κουστοῦμι του. Ἐν γένει τὸ ντύσιμο ἀνθρώπου ὑπερβολικὰ κομψευομένου. (Τύπος λιμοκοντόρου). Ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν σκάλαν τοῦ κήπου ἡ Τατιανὴ Ἀνδρεγέβνα, ἡ μητέρα—γυναίκα ὑψηλοῦ ἀναστήματος.—Ἡ αὐστηρὰ φυσιογνωμία της δεικνύει γυναίκα μὲ θέλησιν καὶ ἀποφασιστικότητα. Κατόπιν της ἔρχεται ἡ νεωτέρα κόρη της, Ἐλίζα. Κορίτσι ὥμορφο καὶ δυνατό, μὲ φρύδια ἑνωμένα. Ἐνῷ ἀκολουθεῖ τὴ μητέρα της, ἡ φυσιογνωμία της ἐκφράζει κάποια παυουργία καὶ πεῖσμα ὅτι μᾶλλον προσποιεῖται τὴν ἰδιότροπο. Σταματᾷ ὀλίγα βήματα μακρύτερα τῆς μητέρας της. Ἡ βαθειὰ φωνή της γεμάτη πεῖσμα, μὲ τὴν ὁποίαν ἐπαναλαμβάνει: «Μαμμᾶ!—Ἀκοῦς, μαμμᾶ;»—«Καὶ ὅμως θὰ φύγω μὲ τὸ σιδηρόδρομο»,—ἔχει τι τὸ ἐνοχλητικόν.—Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῆς Τατιανῆς ὁ Μεντικώβ ἐγείρεται).

Τατιανη—Λιζα—Μεντικωβ

Τατιανη Τί πίνετε;

Μεντικωβ Γάλα.

Λιζα Ἄκουσες, μαμμᾶ; Καὶ ὅμως θὰ φύγω.

Τατιανη Ἄφησέ με ἥσυχη.—Μὰ δὲν ἐφάγατε τὸ μεσημέρι;

Μενυικωβ Καὶ βέβαια ἔφαγα. Ἡ ζωὴ στὴν πόλι ἔβλαψε τὴν ὑγεία μου καὶ γι' αὐτὸ ὁ γιατρὸς μὲ διέταξε . . .

Τατιανη Μπᾶ! μπᾶ!—Ἔβλαψε τὴν ὑγεία σας! Σᾶς ἔδωσαν τοὐλάχιστον φρέσκο γάλα;

Μεντικωβ Φρέσκο πολύ.

Τατιανη Τί πολύ;—Μὰ ἄφησέ με ἐπὶ τέλους ἥσυχη, Λίζα. Εἶσαι ἱκανὴ νὰ σκάσῃς ἄνθρωπον. Μὴ τραβᾷς ἔτσι τὰ ροῦχα σου.

Λιζα Πέστε, κύριε Μεντικώβ, ἕνα καλὸ λόγο γιὰ μένα.

Τατιανη Νὰ ποῦ ἠῦρε καὶ συνήγορο—Θεὸς φυλάξοι!—Ἄφησέ με ἥσυχη, σοῦ λέγω—Αἴ, ἀγαπητέ μου, ἂν πραγματικῶς ἔχῃ βλαφθῇ ἡ ὑγεία σου, πρέπει νὰ πηγαίνῃς τακτικὰ περίπατο, νὰ ἐργάζεσαι στὸ ὕπαιθρο, στὸν καθαρὸ ἀέρα, καὶ ὄχι διαρκῶς νά . . . Ποῦ βρίσκεται ἡ Κατίνα;

Μεντικωβ Θὰ πῆγε στὸ δωμάτιό της ν' ἀλλάξῃ φόρεμα. Θέλαμε νὰ παίξωμε κρόκετ, ἀλλὰ κάνει τόση ζέστη!

Τατιανη Κρόκετ νὰ παίξετε; Ὡραία δουλειὰ κι αὐτή. Προτιμότερο νά! . . . (*Διέρχεται ἀπὸ τὸ δωμάτιο μὲ ταχέα καὶ ἐλαφρὰ βήματα ἡ Αἰκατερίνη Ἰβανόβνα καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν ταράτσα—ὑψηλή, εὔμορφη καὶ πολὺ εὐλίγοιη, ξανθή. Ὅλαι αἱ κινήσεις της ἔχουν κάτι αἰφνίδιον, ὡς νὰ θέλῃ νὰ πετάξῃ εἰς τὸν ἀέρα ἢ σὰν νὰ ταλαντεύεται. Τὴν στιγμὴν ποὺ παύει τὸν χορὸν σιαμάτησεν ἀποτόμως. Κάποτε στέκεται ἢ κάθεται ἐντελῶς ἀκίνητη, ἐκεῖνες τὰ χέρια της ἐπὶ τῶν γονάτων της καὶ κυττάζει κατ' εὐθεῖαν μὲ ἔκφρασιν ἐκπλήξεως καὶ συσπᾷ τὰ μαῦρα καὶ ἑνωμένα φρύδια της. Στὴ κατάστασιν αὐτὴν σιωπᾷ ἢ κινεῖ ἐλαφρῶς τὸ κεφάλι της.)*

Κατερινα Ἐδῶ εἶμαι. Μ' ἐφώναξες, μητέρα; Σ'ἄκουσα ἀπὸ τὸ παράθυρο.

(*Ἡ Λίζα νεύει μὲ τὰ μάτια εἰς τὴν ἀδελφή της μειδιῶσα εἰρωνικῶς καὶ ἀρχίζει μὲ φωνὴ μεμιμιμοιρίας νὰ λέγῃ ὡς ἄνω εἰς τὴ μητέρα της.*)

Λιζα Μαμμᾶ! Ἄκοῦς, μαμμᾶ;. . .

Τατιανη Ἂν σ' ἐφώναξα; Ἐρώτησα μόνο γιὰ σένα. Πῆγες στὸ λουτρὸ σήμερα;. . Ἄφησέ με ἥσυχη, Λίζα . . . ὁ Μεντικώβ μοῦ παραπονιόταν πρὸ ὀλίγου πὼς ἐβλάφτῃ ἡ ὑγεία του. Κ' ἐγὼ τοῦ εἶπα . . .

Μεντικωβ Ἡ Κατερίνα ἐνδιαφέρεται πολὺ λίγο γιὰ τὴν ὑγεία μου.

Τατιανη (*ἀφοῦ τὸν κύτταξε καλὰ-καλὰ περιφρονητικῶς.*) Αὐτὸ τὸ παραδέχομαι . . . Πές της, Κατίνα, νὰ μὲ ἀφήσῃ ἐπὶ τέλους ἥσυχη. Ἀπὸ τὸ πρωΐ μὲ πῆρε ἀπὸ πίσω καὶ μοῦ σφυρίζει μέσα στ' αὐτὶ σὰν κουνοῦπι. Μὰ εἶναι ἀνυπόφορη!

Λιζα Θέλω νὰ πάω τὸν χειμώνα στὴν Πετρούπολι.

Τατιανη Ἔ! πήγαινε.

Λιζα Τώρα μοῦ λὲς ἔτσι, ὅταν ὅμως ἔρθῃ ὁ χειμώνας μοῦ λές: κάθισε ὄδῶ ποὺ εἶσαι. Δὲν ἔχεις νὰ πᾷς πουθενά.

Τατιανη Ἔχομε καιρὸ ὣς ποὺ νἄρθῃ ὁ χειμώνας. Νά, τὸ λησμόνησα. Ἡ Λουδόσκα ἔγραψε ἀπὸ τὴν Ἑλβετίαν. Γράφει πὼς ἐκεῖ κάνει μεγάλη ζέστη καὶ πὼς ὁ γυιός της ἔπαθε ἀπὸ χολερίνην.

Κατερινα Τί λές, μαμμᾶ; Μὰ πῶς μποροῦν νὰ πηγαίνουν σὲ ταξίδι μὲ παιδιά! Τὸν καϋμένο τὸν μικρούλη!

Τατιανη Ἐγὼ τὸ εἶπα καὶ σ' αὐτὴν καὶ εἰς τὸν ἄνδρα της.—Ἀλλὰ μήπως ἀκοῦν ὅ,τι τοὺς πῇς; Τοὺς εἶπα νὰ ἔλθουν ἐδῶ στὴν ἐξοχή, καὶ ἂς τοὺς ἔλειπε ἡ Ἑλβετία, μὰ δὲν ἄκουσαν.—Ξέρεις. Κατίνα, ὅταν σηκώθηκα σήμερα τὸ πρωΐ στὶς ἕξη . . .

Λιζα Κ' ἐγὼ στὶς ἑπτά . . .

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΟΥΣΙΚΗ

Αἱ δύο «Μανόν»

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς προσεχοῦς παραστάσεως τῆς «Μανὸν» ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Μελοδράματος δὲν θὰ παρεῖλκον ἴσως ὀλίγαι γραμμαὶ σχετικαὶ μὲ τὸ τόσον προσφιλὲς εἰς τὸ διεθνὲς κοινὸν ἔργον. Ἡ «Μανὸν Λεσκὼ» μυθιστόρημα ἐγράφη, ὡς γνωστόν, ἀπὸ τὸν ἀββᾶν Πρεβὼ (τὸ πλῆρες ὄνομά του εἶναι Πρεβὼ γτ' Ἐξὶλ) εἰς τὰ 1731 καὶ ὄχι—ὅπως ἐξ ἀβλεψίας προφανῶς ἐδημοσιεύθη κάπου—ἀπὸ τὸν σύγχρονον συγγραφέα Μάρκελλον Πρεβώ. Ὁ ἀββᾶς Πρεβὼ ἔχει γράψει καὶ ἄλλα μυθιστορήματα, ἀλλ' ἡ «Μανὸν Λεσκὼ» ἀπηθανάτισε τὸ ὄνομά του. Εἶναι ἕνα ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον οἱ χαρακτῆρες τῶν προσώπων διαγράφονται ζωηρότατα, ἰδίως τοῦ ἱππότου δὲ Γκριὲ καὶ τῆς ἀστάτου καὶ φιλοδόξου ἀλλὰ κατὰ βάθος καλῆς καὶ ἀθῴας Μανόν. Δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μία ἀπὸ τὰς πλέον ἀριστοτεχνικὰς ἀπεικονίσεις τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους καὶ ἡ ἐπιτυχία τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν τοῦ «Βερθέρου». Δραματοποιήσεις τοῦ ρομάντσου τοῦ Πρεβὼ ἔγιναν πολλαί. Εἰς τὰ 1884 ἡ «Μανὸν» παρεστάθη ὡς μελόδραμα εἰς πέντε πράξεις καὶ ἓξ εἰκόνας, μὲ μουσικὴν τοῦ Μασσενέ, ἐπὶ λιμπρέτου τῶν Μεϊγιὰκ καὶ Ζίλ. Τὴν «Μανὸν» αὐτὴν τοῦ Μασσενὲ θὰ δώσῃ ὁ Ἑλληνικὸς Μελοδραματικὸς θίασος, μεταφρασμένην ἀπὸ τὸν κ. Β. Βεκιαρέλλην.

Ὑπάρχει καὶ ἡ «Μανὸν» τοῦ Πουτσίνι, γραφεῖσα δέκα περίπου ἔτη μετὰ τὴν τοῦ Μασσενὲ καὶ προκαλέσασα ζωηροτάτας συζητήσεις, ὅταν διὰ πρώτην φορὰν παρεστάθη. Πολλοὶ τότε ἰσχυρίσθησαν ὅτι δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐκμεταλλευθῇ ὁ Πουτσίνι θέμα τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη πρὸ αὐτοῦ ἐκμεταλλευθῆ ὁ Μασσενέ. Ὁ ἰταλὸς συνθέτης ὅμως ἰσχυρίσθη, ὄχι ἀδίκως, ὅτι τὸ μυθιστόρημα τοῦ ἀββᾶ Πρεβώ, γραφὲν κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα, ἀπετέλει κοινὴν ἰδιοκτησίαν καὶ ἠδύνατο ὁ καθεὶς νὰ τὸ ἐκμεταλλευθῇ κατ' ἀρέσκειαν. Ἡ ἰταλικὴ ἔκδοσις τῆς Μανὸν ἀπομακρύνεται τῆς γαλλικῆς. Οὕτως ἡ τρίτη πρᾶξις λαμβάνει χώραν ἔξω ἀπὸ τὴν εἰρκτήν, παρὰ τὴν ἀκτήν, εἰς τὸ τέλος δὲ ἡ Μανὸν καὶ ὁ δὲ Γκριὲ φεύγουν διὰ τὸν Ἀμερικὴν, ὅταν εἰς τὴν τετάρτην πρᾶξιν ἡ Μανὸν ἀποθνήσκει εἰς μίαν ἔρημον ἀπὸ τὴν δίψαν. Ἡ τόσον χαρακτηριστικὴ σκηνὴ τοῦ Ἁγίου Σουλπικίου λείπει ἐντέλῶς ἀπὸ τὴν «Μανὸν» τοῦ Πουτσίνι. Ἡ «Μανὸν» τοῦ Μασσενὲ πλησιάζει πολὺ περισσότερον εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς ἡρωΐδος τοῦ Πρεβὼ καὶ διὰ τοῦτο ἐσημείωσεν ἀσυγκρίτως μεγαλυτέραν ἐπιτυχίαν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, μὴ ἐξαιρουμένης μηδὲ τῆς Ἰταλίας. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν «Μανὸν» τοῦ Μασσενὲ θὰ δώσῃ κατ' αὐτὰς τὸ Ἑλληνικὸν Μελόδραμα.

***

— Συγχρόνως μὲ τὴν «Μανὸν» ὁ Μελοδραματικὸς θίασος τῶν «Ὀλυμπίων» κάμνει δοκιμὰς καὶ εἰς τὸν «Ρουῦ Μπλὰς» τοῦ Μαρκέττι.

— Τοῦ μελοδράματος αὐτοῦ ἡ πρώτη καὶ ἡ τρίτη πρᾶξις μετεφράσθησαν ἀπὸ τὸν κ. Λαυράγκαν, ἡ δευτέρα δὲ καὶ ἡ τετάρτη ἀπὸ τὸν κ. Βεκιαρέλλην.

— Ὁ κ. Λαυράγκας ἐσημείωσεν εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ρεκὸρ μεταφραστικῆς ταχύτητος, ἀρχίσας καὶ τελειώσας τὴν πρώτην πρᾶξιν εἰς διάστημα μιᾶς νυκτός.

«ΕΝΩ ΔΙΕΒΑΙΝΑ»

Εἰς κομψὸν τεῦχος ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐξεδόθησαν σειρὰ χρονογραφημάτων τοῦ κ. Ι. Κονδυλάκη (Διαβάτου). Διὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Κονδυλάκη ὁ διευθυντὴς τῆς «Πατρίδος» κ. Γ. Βεντήρης γράφει τὰ ἑξῆς εἰς κριτικὸν σημείωμά του.

«Δὲν ὑπῆρξε ρωμαντικὸς εἰς μίαν ἐποχὴν ποὺ ὅλη ἡ νεοελληνικὴ τέχνη ἤρχιζεν, ἀνεπτύσσετο καὶ ἐτελείωνεν εἰς τὸν ρωμαντισμόν.

Εἶναι τοῦτο ἀρετή; Εἶναι μειονεξία; Πάντως εἶναι πρωτοτυπία καὶ ἀποκάλυψις μιᾶς φιλολογικῆς ἀτομικότητος. Τὸ νὰ γίνῃς ἐπιφανὴς ὀπαδὸς μιᾶς Σχολῆς, τόσον μάλιστα μοντέρνας ὅσον ὁ νεοελληνικὸς ρωμαντισμός, ὅταν ἤρχισε νὰ γράφῃ ὁ Κονδυλάκης, δὲν εἶναι βέβαια ἀνέφικτον. Τὸ νὰ δώσῃς εἰς τὴν τέχνην σου μίαν σφραγῖδα εἰλικρινῶς ἰδικήν σου, εἶναι ἀρκετόν. Τὸ «Ἐνῷ διέβαινα» διηγεῖται αὐτὴν τὴν ἀρετήν, ἥτις εἶναι ἡ κυριαρχοῦσα εἰς τὸν Κονδυλάκην.

Εἰς τὴν χαρακτηριστικὴν αὐτὴν ἰδιότητα τοῦ συγγραφέως τοῦ «Πατοῦχα» ὅλαι αἱ ἄλλαι νομίζω ὅτι εἶναι συναφεῖς, ἴσως ἀπαραίτητοι. Τὸ ὕφος ἐκεῖνο, τὸ συγκρατημένον καὶ κυριολεκτοῦν, ἡ ἀρρενωπή, θὰ ἔλεγες, ἔκφρασις ἀποτελοῦν ἀναγκαιότητα μορφολογικὴν διὰ τὸ εἶδος τῆς παρατηρήσεως, τῶν σκέψεων καὶ τῶν αἰσθημάτων τοῦ Κονδυλάκη. Ὁ τόσον περιωρισμένος αἰσθηματισμός του, ἡ διάθεσίς του πρὸς σάτυραν, ἡ πικρά του φαιδρολογία, ἡ περιφρόνησίς του πρὸς τὴν φιλολογικὴν διακοσμητικήν, εἶναι παρακολουθήματα τῆς ἀντιρρωμαντικῆς διαθέσεως τοῦ «Διαβάτου».

Τὸ ἔργον τοῦ Κονδυλάκη, ἡ δημιουργική του ἀκριβέστερον πρόθεσις, ὅπως διαφαίνεται ἀπὸ τὰς πρώτας λιτάς του σελίδας, ἔχει ἀναμφισβητήτως μίαν ποίησιν. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ ποιήσεως μὴ προωρισμένης νὰ προκαλῇ «λιγώματα» οὔτε δάκρυα ὡραίων ἢ ὄχι ὀφθαλμῶν. Περὶ ποιήσεως αὐστηρᾶς, πνευματικῆς, σχεδὸν νεοκλασικῆς. Καὶ ἡ φιλοσοφική του διάθεσις, συγγενὴς πρὸς τὴν ἄλλην του ἐκδήλωσιν, στηρίζεται εἰς τὴν θετικὴν παρατήρησιν. Εἶναι ποζιβιτιστική, περίπου ἐπιστημονική.

Εἰδικώτερον: Τὸ «Ἐνῷ διέβαινα» ἀνήκει εἰς τὴν ἐποχὴν τὴν πρὸ καὶ μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897. Ὅλη ἡ ἄλλη νεοελληνικὴ παρατήρησις, ἡ τέχνη, ἡ φιλολογία ἐκράτησαν διὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τὴν λύραν τοῦ ὕμνου ἢ τὴν λήκυθον τοῦ θρήνου. Ἀνοίξατε τὸ «Ἐνῷ διέβαινα». Θὰ ἀνεύρετε τὸν Κονδυλάκην κρατοῦντα δι' αὐτὴν μαστίγιον.

Αὐτὸς εἶναι ὁ «Διαβάτης». Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς συγχρόνους του θὰ παρουσιασθοῦν εἰς τὴν κριτικὴν τῆς αὔριον φορτωμένοι τόμους, σύροντες ὀγκώδη ἔργα. Ὁ Κονδυλάκης θὰ εἴπῃ ἁπλῶς «ἰδοὺ ἐγώ». Ἡ εἰλικρίνεια τῆς ἐκδηλώσεώς του τοῦ δίδει αὐτὸ τὸ δικαίωμα καὶ πρὸ πάντων αὐτὴν τὴν ἄνεσιν».

ΘΕΑΤΡΙΚΟΝ ΡΩΣΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Αἱ ρωσικαὶ ἐφημερίδες γράφουν ὅτι εἰς μεγάλην συγκίνησιν εὑρίσκεται κατ' αὐτὰς ὁ ρωσικὸς θεατρικὸς καὶ καλλιτεχνικὸς κόσμος διὰ τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἵδρυσιν εἰς τὴν Πετρούπολιν Θεατρικοῦ Μουσείου. Τὸ μουσεῖον θὰ ἀποτελεσθῇ κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τὴν πολύτιμον συλλογὴν τοῦ ἀποθανόντος διασήμου δραματουργοῦ Πρωτοποπῶφ δωρήσαντος ταύτην εἰς τὸ Κράτος. Κατόπιν συνεννοήσεως τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Αὐτοκρατορικῶν Θεάτρων κ. Τελιακόβσκη μετὰ τῆς χήρας Πρωτοποπῶφ τὸ νέον μουσεῖον θὰ ἐγκατασταθῇ προσωρινῶς εἰς ἰδιαίτερον διαμέρισμα τοῦ μεγάρου τῆς Αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης.

Ἡ θεατρικὴ συλλογὴ τοῦ Πρωτοποπῶφ ἀξίζει, κατὰ τοὺς ἐπισήμους ὑπολογισμούς, περὶ τὸ ἓν ἑκατομμύριον δραχμῶν.

ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ ΘΕΑΤΡΑ

Καϋμένη ἐπαρχία, δὲν θ' ἀποκτήσῃς θέατρον καὶ πάλιν ἐφέτος. Σ' ἔφαγε ἡ ἐπιθεώρησις ἡ ὁποία ἐμάζεψε ὅλους τοὺς ἠθοποιοὺς εἰς τὴν πρωτεύουσαν, γνωστοὺς καὶ ἀγνώστους, καλοὺς καὶ ἀπελπιστικούς. Μόνον εἰς τὰς Καλάμας ὑπάρχει θίασος ὑπὸ τὸν κ. Σ. Χαντᾶν, ὁ ὁποῖος ἀρχίζει παραστάσεις εἰς τὸ καλοκαιρινὸν θέατρον τοῦ κήπου «Ἐδέμ» μὲ τὸ «Πανόραμα» τοῦ 1915 τοῦ κ. Μωραϊτίνη.

Τύποις ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΛΑΖΟΥΔΑΚΗ. Ὁδὸς Εὐριπίδου 3